

COMARCH

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
ZA OKRES 01.01.2020 – 31.12.2020**

**Sprawozdanie sporządzone według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej**

Kraków, 30 kwietnia 2021

Spis treści

I.	Skonsolidowany bilans.....	4
II.	Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	6
III.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
IV.	Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	8
V.	Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych.....	9
VI.	Informacja dodatkowa	10
1.	Informacje o strukturze i działalności Grupy Comarch.....	10
1.1.	Struktura kapitałowa Grupy Comarch.....	11
1.2.	Struktura działania Grupy Comarch.....	12
1.3.	Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w 2020 roku 13	
1.4.	Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu.....	14
2.	Opis stosowanych zasad rachunkowości	14
2.1.	Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego 18	
2.2.	Rozpoznawanie przychodów i kosztów	28
2.3.	Zarządzanie ryzykiem finansowym.....	30
2.4.	Rachunkowość pochodnych instrumentów finansowych oraz działalności zabezpieczającej.....	31
2.5.	Ważne oszacowania i założenia	31
2.6.	Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSF	33
3.	Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	37
3.1.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2019 rok	37
3.2.	Sprawozdawczość wg segmentów	37
3.3.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	43
3.4.	Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	44
3.5.	Nieruchomości inwestycyjne	45
3.6.	Wartość firmy	45
3.7.	Pozostałe wartości niematerialne.....	48
3.8.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	49
3.9.	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	49
3.10.	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	50
3.11.	Pochodne instrumenty finansowe	51
3.12.	Odroczony podatek dochodowy.....	52
3.13.	Zapasy	55
3.14.	Należności handlowe oraz pozostałe należności	56
3.15.	Kontrakty długoterminowe.....	56
3.16.	Kategorie i klasy instrumentów finansowych.....	58
3.17.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	62
3.18.	Kapitał zakładowy	63
3.19.	Pozostałe kapitały	65
3.20.	Kredyty, pożyczki	67
3.21.	Zobowiązania z tytułu leasingu.....	72

3.22. Pozostałe zobowiązania finansowe	72
3.23. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	73
3.24. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	74
3.25. Zobowiązania warunkowe.....	74
3.26. Przychody ze sprzedaży	75
3.27. Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	76
3.28. Pozostałe przychody operacyjne.....	77
3.29. Pozostałe koszty operacyjne	77
3.30. Koszty finansowe – netto.....	77
3.31. Podatek dochodowy	78
3.32. Zyski (straty) kursowe – netto.....	79
3.33. Zysk na akcję	79
3.34. Transakcje z podmiotami powiązanymi	80
3.35. Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących w 2020 i w 2019 roku.....	81
3.36. Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące	84
3.37. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe.....	85
3.38. Zdarzenia po dacie bilansu.....	87
3.39. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej 88	
3.40. Zarządzanie kapitałem.....	88

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 12 MIESIĘCY 2020 ROKU

I. Skonsolidowany bilans

AKTYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2020 r.	Stan na 31 grudnia 2019 r.
AKTYWA TRWAŁE			
Rzeczowe aktywa trwałe	3.3	582 158	539 635
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	3.4	88 222	73 636
Nieruchomości inwestycyjne	3.5	39 874	36 631
Wartość firmy	3.6	45 774	40 735
Pozostałe wartości niematerialne	3.7	55 528	56 311
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3.8	1 298	2 486
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.9	-	570
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3.11a	597	2 739
Inwestycje pozostałe		216	211
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.12	35 864	35 002
Pozostałe należności		7 042	8 782
		856 573	796 738
AKTYWA OBROTOWE			
Zapasy	3.13	88 115	90 741
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.14	429 858	430 182
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1 430	3 554
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.15	157 441	193 865
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3.10	20 001	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.11a	2 119	4 923
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3.17	448 021	322 708
		1 146 985	1 045 973
Aktywa razem		2 003 558	1 842 711

PASYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2020	Stan na 31 grudnia 2019
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki			
Kapitał zakładowy	3.18	8 133	8 133
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	3.19	84 446	84 446
Pozostałe kapitały		58 595	58 595
Różnice kursowe		29 653	10 168
Zyski/(straty) z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego		899 212	790 781
		1 080 039	952 123
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		18 508	18 633
Kapitał własny razem		1 098 547	970 756
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty i pożyczki	3.20	116 760	141 718
Inne zobowiązania		6 305	4 998
Zobowiązanie z tytułu leasingu	3.21	75 145	59 001
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.11b	5 639	2 909
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.12	46 778	48 725
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.23	1 803	-
		252 430	257 351
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.24	216 128	191 770
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		24 794	8 765
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	3.15	147 651	172 831
Kredyty i pożyczki	3.20	40 176	41 091
Zobowiązania z tytułu leasingu	3.21	19 142	15 730
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.11b	3 820	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.22	5 249	4 009
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.23	195 621	180 408
		652 581	614 604
Zobowiązania razem		905 011	871 955
Razem kapitał własny i zobowiązania		2 003 558	1 842 711

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Przychody ze sprzedaży	3.26	1 536 753	1 437 423
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	3.27	(1 086 229)	(1 016 698)
Zysk brutto		450 524	420 725
Pozostałe przychody operacyjne	3.28	54 259	34 320
Koszty sprzedaży i marketingu		(143 874)	(145 545)
Koszty ogólnego zarządu		(121 024)	(127 937)
Pozostałe koszty operacyjne	3.29	(48 324)	(38 180)
Zysk operacyjny		191 561	143 383
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	3.30	(27 307)	(1 014)
Zysk przed opodatkowaniem		164 254	142 369
Podatek dochodowy	3.31	(43 761)	(36 851)
Zysk netto za okres		120 493	105 518
w tym:			
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		120 631	104 846
Zysk (strata) netto przypadający udziałom niedającym kontroli		(138)	672
		120 493	105 518
Zysk na akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej za okres (wyrażony w PLN na jedną akcję)			
– podstawowy	3.33	14,83	12,89
– rozwodniony	3.33	14,83	12,89

III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Zysk netto za okres	120 493	105 518
Pozostałe dochody całkowite		
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	19 498	1 330
Razem pozostałe dochody całkowite	19 498	1 330
Suma dochodów całkowitych za okres	139 991	106 848
przypadających akcjonariuszom jednostki dominującej	140 116	106 177
przypadających udziałom niedającym kontroli	(125)	671

Pozostałe dochody całkowite obejmują pozycje, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat.

IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej					Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zyski/(straty) z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego		
Stan na 1 stycznia 2019 r.	8 133	84 446	58 595	8 837	698 135	17 962	876 108
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	-	1 331	-	(1)	1 330
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	-	104 846	672	105 518
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	-	1 331	104 846	671	106 848
Stan na 31 grudnia 2019 r.	8 133	84 446	58 595	10 168	790 781	18 633	970 756
Stan na 1 stycznia 2020 r.	8 133	84 446	58 595	10 168	790 781	18 633	970 756
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	-	19 485	-	13	19 498
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	-	120 631	(138)	120 493
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	-	19 485	120 631	(125)	139 991
Stan na 31 grudnia 2020 r.	8 133	84 446	58 595	29 653	899 212	18 508	1 098 547

Zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia Comarch S.A. z dnia 24 czerwca 2020 r., zysk netto za rok 2019 w części przeznaczono do wypłaty jako dywidendę dla akcjonariuszy spoza Grupy Comarch. Szczegóły opisano w nocie 3.19.1. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w pozostałych spółkach Grupy Comarch brak jest podstaw do dokonywania wypłat dywidend za rok 2019 do podmiotów spoza Grupy Comarch.

V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	120 493	105 518
Korekty razem	216 188	100 368
<i>Amortyzacja*</i>	86 291	84 929
<i>Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	11 331	2 906
<i>Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)</i>	2 259	3 632
<i>Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej</i>	(3 976)	(10 187)
<i>Zmiana stanu zapasów</i>	13 782	3 441
<i>Zmiana stanu należności</i>	67 500	(6 908)
<i>Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów</i>	39 001	22 555
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	336 681	205 886
Zapłacony podatek dochodowy	(28 476)	(36 922)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	308 205	168 964
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(87 818)	(44 965)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	912	4 054
Nabycie wartości niematerialnych	(8 229)	(8 825)
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w WNIP	10 127	10 396
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	(30 454)	-
Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(4 046)	(2 554)
Spłata udzielonych pożyczek	7 214	1 900
Odsetki od udzielonych pożyczek	626	338
Wpływy z tytułu instrumentów finansowych	647	3 354
Wydatki z tytułu instrumentów finansowych	(278)	-
Wpływy z tytułu aktywów finansowych	-	1 929
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(111 299)	(34 373)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	4 696	10 774
Spłata kredytów i pożyczek	(45 506)	(41 685)
Odsetki od kredytu i pożyczek	(2 765)	(3 295)
Wpływy z tytułu spłaconych pożyczek	-	2 050
Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek	-	121
Inne zobowiązania finansowe (udzielone pożyczki)	-	(323)
Dywidendy i inne niż wypłaty na rzecz właścicieli wydatki z tytułu podziału zysku	(12 200)	(12 200)
Płatności zobowiązań z tyt. umów leasingu finansowego	(21 249)	(19 559)
Inne wpływy finansowe	2 297	5 732
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(74 727)	(58 385)
Zmiana środków pieniężnych netto	122 179	76 206
Środki pieniężne na początek okresu	322 702	245 906
Dodatnie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	3 140	590
Środki pieniężne na koniec okresu	448 021	322 702
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	3 378	2 986

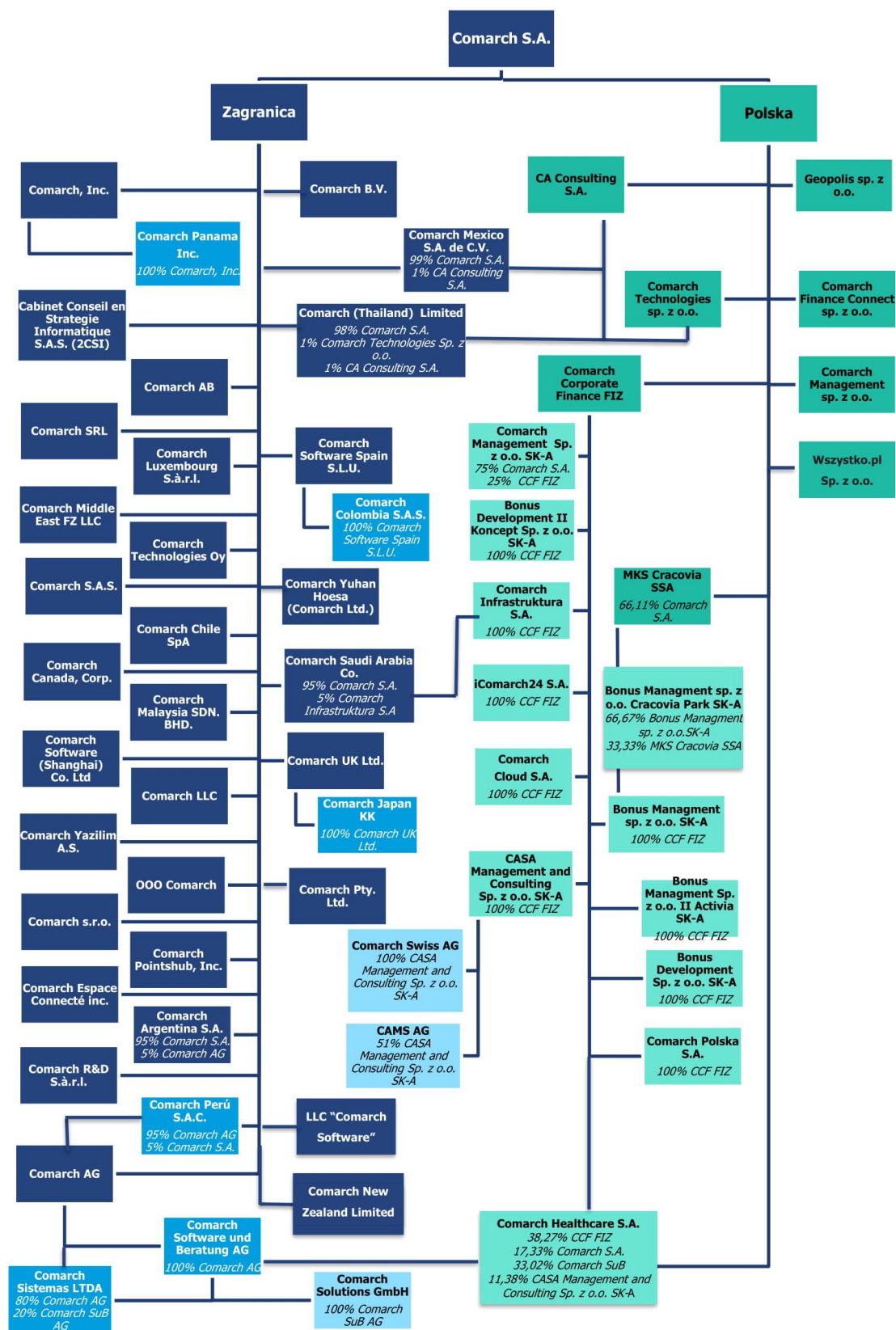
*) obejmuje amortyzację aktywa z tytułu prawa do użytkowania wynikającego z zastosowania MSSF 16 (szczegóły w nocie 2.6).

VI. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy Comarch

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Polsce, w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Polsce. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie Comarch pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony. Nie wystąpiły zmiany w nazwie jednostki sprawozdawczej lub w innych danych identyfikacyjnych od zakończenia poprzedniego okresu sprawozdawczego.

1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

- 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V., Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.), Comarch (Thailand) Limited, Comarch BV, Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd, Comarch Pty. LTD., Comarch New Zealand Limited i LLC „Comarch Software” pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. dostarcza rozwiązania i usługi informatyczne dla podmiotów medycznych na rynku francuskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i *consultingowych* na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Cloud S.A., pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,

- Comarch Finance Connect sp. z o.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej, prowadzi postępowanie w celu uzyskania wpisu do rejestru dostawców usług płatniczych i wydawców pieniądza elektronicznego,
- Wszystko.pl sp. z o.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej, prowadzi przygotowania do uruchomienia portalu e-commerce pod nazwą Wszystko.pl,
- Geopolis sp. z o.o. – spółka nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej, w styczniu 2021 roku złożony został wniosek o ogłoszenie upadłości spółki,
- Comarch s.r.o., Comarch Espace Connecté Inc. oraz CAMS AG nie prowadzą obecnie działalności operacyjnej.

1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w 2020 roku

W dniu 10 lutego 2020 r. zostało dokonane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch Pty. Ltd. z kwoty 100 100 AUD (tj. 266 506 PLN) do kwoty 1 300 100 AUD (tj. 3 461 386 PLN) tj. o kwotę 1 200 000 AUD (tj. 3 194 880 PLN).

W dniu 21 lutego 2020 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch BV z kwoty 200 000 EUR (tj. 851 700 PLN) do kwoty 500 000 EUR (tj. 2 129 250 PLN), tj. o kwotę 300 000 EUR (tj. 1 277 550 PLN).

W dniu 24 lutego 2020 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego w Comarch SRL z kwoty 900 000 EUR (tj. 3 832 650 PLN) do kwoty 2 000 000 EUR (tj. 8 517 000 PLN), tj. o kwotę 1 100 000 EUR (tj. 4 684 350 PLN).

W dniu 16 kwietnia 2020 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego w Comarch SRL.

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-6-2020](#) z dnia 23 kwietnia 2020 r. o podpisaniu w dniu 23 kwietnia 2020 r. umowy nabycia przez Comarch S.A. 100% akcji w spółce CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. z siedzibą w Cergy we Francji (zwanej dalej „2CSI”), dostarczającej rozwiązania i usługi informatyczne dla podmiotów medycznych na rynku francuskim. W ramach transakcji Comarch S.A. nabyła od dotychczasowych akcjonariuszy spółki 500 000 akcji 2CSI o wartości nominalnej 1 EUR każda. Akcje 2CSI zostały nabyte po cenie jednostkowej 4,20 EUR, tj. 19,09 PLN za akcję, a łączna wartość transakcji wyniosła 2 100 000 EUR, tj. 9 543 240 PLN (wg kursu euro z dnia publikacji raportu bieżącego).

W dniu 18 czerwca 2020 r. spółka Metrum Capital S.A. została połączona z podmiotem spoza Grupy Comarch i przestała być spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

W dniu 26 listopada 2020 r. została zarejestrowana w Auckland spółka zależna Comarch New Zealand LTD o kapitale zakładowym 50 000 NZD (tj. 135 660 PLN) składającym się z 50 000 akcji o wartości 1 NZD (tj. 2,71 PLN) każda. Spółka Comarch S.A. posiada 100% udziałów i głosów w spółce Comarch New Zealand LTD.

W dniu 2 grudnia 2020 r. została zmieniona nazwa spółki z Opso sp. z o.o. na Comarch Finance Connect sp. z o.o.

W dniu 2 grudnia 2020 r. Comarch S.A. nabyła 100% udziałów spółki „Unitec” sp. z o.o. Kapitał zakładowy „Unitec” sp. z o.o. wynosi 60 000 PLN i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 600 PLN każdy. Łączna wartość transakcji wyniosła 1 000 PLN.

W dniu 31 grudnia 2020 r. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Comarch SAS o kwotę 3 000 000 EUR (tj. 13 844 400 PLN) do kwoty 4 000 000 EUR (tj. 18 459 200 PLN).

1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

W dniu 21 stycznia 2021 r. zarząd spółki Geopolis sp. z o.o. złożył wniosek do Sądu Rejonowego w Toruniu, V Wydział Gospodarczy, o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, tj. spółki. Dnia 16 marca 2021 r. Sąd Rejonowy w Toruniu Wydział V Gospodarczy, po rozpoznaniu sprawy z wniosku Geopolis sp. z o.o. w Toruniu o ogłoszenie upadłości, postanowił zabezpieczyć majątek dłużnika poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego.

W dniu 10 marca 2021 r. zostały zarejestrowane m.in. zmiana nazwy spółki Unitec sp. z o.o. na Wszystko.pl sp. z o.o. oraz zmiana siedziby spółki na Kraków.

W dniu 22 marca 2021 r. została zarejestrowana we Lwowie spółka zależna LLC „Comarch Software” o kapitale zakładowym 14 000 PLN. Spółka Comarch S.A. posiada 100% udziałów i głosów w spółce LLC „Comarch Software”.

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 12 miesięcy 2020 roku zostało przygotowane zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości („MSR”), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz interpretacjami opublikowanymi przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego za wyjątkiem tych pozycji, które zgodnie z niniejszymi zasadami są wyceniane w inny sposób.

Sporządzenie sprawozdania wg MSSF wymaga dokonania szeregu szacunków i zastosowania własnego osądu. W nocie 2.5 zostały zaprezentowane te obszary sprawozdania finansowego, które wymagają znaczących szacunków lub w stosunku do których wymagana jest znacząca doza osądu.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Comarch w dającej się przewidzieć przyszłości. Według Zarządu Spółki Dominującej nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności.

Grupa Comarch sporządza rachunek zysków i strat w wersji kalkulacyjnej, natomiast rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 12 miesięcy 2020 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.

Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Japan KK	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch UK
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Mexico S.A. de C.V.	Jednostka zależna	Pełna	99% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A.
Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.)	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch (Thailand) Limited	Jednostka zależna	Pełna	98% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A., 1% w posiadaniu Comarch Technologies sp. z o.o.
Comarch BV	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pty. LTD	Jednostka zależna	Pełna	100%
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Wszystko.pl sp. z o.o. (dawniej „Unitec” sp. z o.o.)	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych,

Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	38,27% w posiadaniu CCF FIZ 17,33% w posiadaniu Comarch S.A., 33,02% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG, 11,38% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Cloud S.A. (dawniej Comarch Pointshub S.A.)	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Comarch Finance Connect sp. z o.o. (dawniej Opso sp. z o.o.)	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

2.1. Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego

2.1.1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Dla Grupy Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne według miejsca prowadzenia działalności. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział miejsca prowadzenia działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 12 miesięcy 2020 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiągniętych przez Grupę Comarch na przestrzeni roku 2020 przedstawiał się następująco: 25% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 21% w drugim kwartale, 23% w trzecim kwartale oraz 31% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2021 Grupa Comarch spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2020 roku.

2.1.2. Konsolidacja

a) Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu, do których Grupa Comarch ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa Comarch kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę Comarch. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Przejęcia jednostek i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą nabycia. Każdorazowo płatność przekazana w wyniku połączenia jednostek wyceniana jest w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, poniesionych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę Comarch w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty bezpośrednio związane z połączeniem jednostek gospodarczych ujmowane są w wyniku finansowym w momencie ich poniesienia.

W określonych przypadkach, przekazana płatność zawiera także aktywa lub zobowiązania wynikające z płatności warunkowej, mierzonej na dzień nabycia w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej płatności warunkowej w kolejnych okresach ujmowane są jako zmiany kosztu połączenia jedynie jeżeli mogą być zaklasyfikowane jako zmiany w okresie pomiaru. Wszystkie inne zmiany rozliczane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami MSSF. Zmiany w wartości godziwej płatności warunkowej zakwalifikowanej jako element kapitałowy nie są ujmowane.

Dające się zidentyfikować aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej spełniające warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” ujmuje się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z uwzględnieniem wyjątków zawartych w MSSF 3.

W razie nabycia kontroli w następstwie kilku następujących po sobie transakcji, udziały będące w posiadaniu Grupy Comarch na dzień objęcia kontroli są wyceniane w wartości godziwej z odniesieniem skutków w rachunek zysków i strat. Kwoty narosłe z tytułu udziałów w tej jednostce odniesione uprzednio do innych składników całkowitych dochodów są przenoszone do rachunku zysków i strat.

Wartość firmy wynikającą z przejęcia ujmuje się w aktywach i początkowo wykazuje po kosztach, jako wartość kosztów przejęcia przekraczającą udział Grupy Comarch w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Jeśli po przeszacowaniu udział Grupy Comarch w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przekracza koszt połączenia jednostek gospodarczych, nadwyżkę ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym.

Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy Comarch są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę Comarch.

b) Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa Comarch wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20 do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Comarch w jednostkach stowarzyszonych obejmuje określoną w dniu nabycia wartość firmy.

Udział Grupy Comarch w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. O łączne zmiany stanu od dnia nabycia koryguje się wartość bilansową inwestycji. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy Comarch w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niezabezpieczone należności, Grupa Comarch zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba, że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Comarch, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Comarch w jednostkach stowarzyszonych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone zostały, tam gdzie było to konieczne, zmienione dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę Comarch.

c) Zasady ujmowania Grupy Comarch SuB w sprawozdaniu skonsolidowanym

Spółka Comarch Software und Beratung AG będąca jednostką dominującą dla spółek Grupy Comarch SuB począwszy od 2013 roku nie sporządza samodzielnie skonsolidowanego sprawozdania finansowego obejmującego dane spółki Comarch Software und Beratung AG i jej jednostek zależnych. Comarch S.A., jednostka dominująca Grupy Comarch, sporządza w sposób bezpośredni skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące dane Spółki Comarch S.A. i wszystkich pozostałych jednostek zależnych (w tym Comarch SuB i jej spółek zależnych).

2.1.3. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Comarch wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w polskich złotych (PLN), która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji jednostki dominującej.

b) Transakcje i salda wyrażone w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat, o ile nie odacza się ich w kapitale własnym, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych i zabezpieczenie udziałów w aktywach netto.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej w korespondencji z rachunkiem zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z wyceny w wartości godziwej.

c) Spółki wchodzące w skład Grupy Comarch

Wyniki i sytuację finansową wszystkich jednostek Grupy Comarch (z których żadna nie prowadzi działalności w warunkach hiperinflacji), których waluty funkcjonalne różnią się od waluty prezentacji, przelicza się na walutę prezentacji w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania w każdym prezentowanym bilansie przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na ten dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat przelicza się według kursów średnich (chyba, że kurs średni nie stanowi zadowalającego przybliżenia skumulowanego wpływu kursów z dni transakcji – w takim wypadku przychody i koszty przelicza się według kursów z dni transakcji), a wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Przy konsolidacji, różnice kursowe z tytułu przeliczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych oraz kredytów, pożyczek i innych instrumentów walutowych wyznaczonych na zabezpieczenia takich inwestycji ujmuje się w kapitale własnym. Przy sprzedaży jednostki prowadzącej działalność za granicą, takie różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat jako część zysku lub straty ze sprzedaży.

Wartość firmy i korekty do poziomu wartości godziwej, które powstają przy nabyciu jednostki zagranicznej, traktuje się jako aktywa i zobowiązania jednostki zagranicznej oraz przelicza według kursu zamknięcia.

Kursy EURO użyte do przeliczania danych finansowych

Średni kurs NBP

z dnia 31.12.2020 r.	4,6148
z dnia 31.12.2019 r.	4,2585

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca

za okres 1.01 - 31.12.2020 r.	4,4742
za okres 1.01 - 31.12.2019 r.	4,3018

Kursy wybranych walut użyte do przeliczania danych bilansowych

Średni kurs NBP dla USD	
z dnia 31.12.2020 r.	3,7584
z dnia 31.12.2019 r.	3,7977
Średni kurs NBP dla CHF	
z dnia 31.12.2020 r.	4,2641
z dnia 31.12.2019 r.	3,9213
Średni kurs NBP dla GBP	
z dnia 31.12.2020 r.	5,1327
z dnia 31.12.2019 r.	4,9971
Średni kurs NBP dla DKK	
z dnia 31.12.2020 r.	0,6202
z dnia 31.12.2019 r.	0,5700
Średni kurs NBP dla CAD	
z dnia 31.12.2020 r.	2,9477
z dnia 31.12.2019 r.	2,9139

2.1.4. Inwestycje**a) Aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi przez rachunek zysków i strat**

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Zarząd. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia. Tego typu instrumenty są wykazywane osobno w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych, jeżeli są przeznaczone do obrotu lub ich realizacji oczekuje się w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to nie zaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nie notowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa Comarch wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych. Pożyczki i należności zalicza się do wykazywanych w bilansie należności handlowych i usług oraz pozostałych należności.

c) Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarządy jednostek tworzących Grupę Comarch zamierzają i są w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to nie zaliczone do instrumentów pochodnych instrumenty finansowe przeznaczone do tej kategorii albo nie zaliczone do żadnej z pozostałych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Zarząd nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa Comarch zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Inwestycje wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa Comarch dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami wykazywanymi w rachunku zysków i strat, wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej. Zrealizowane i nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych wykazywanych według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi w korespondencji z w rachunkiem zysków i strat wykazuje się w rachunku zysków i strat, w okresie, w którym powstały. Nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej niepieniężnych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” ujmuje się w kapitale własnym. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty na inwestycyjnych papierach wartościowych.

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nie notowanych papierów wartościowych), Grupa Comarch ustala wartość godziwą stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, które są w zasadzie identyczne, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz powszechnie uznane za poprawne modele wyceny instrumentów pochodnych, oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku.

Grupa Comarch dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły na wartości. W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży”, przy ustalaniu, czy papiery wartościowe utraciły na wartości bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej danego papieru wartościowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszona o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat z tytułu instrumentów kapitałowych nie podlegają odwróceniu w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

2.1.5. Aktywa trwałe

a) Wartości niematerialne

Wartości niematerialne ujmowane są w ewidencji według cen nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Grupa Comarch dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową. Przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

■ oprogramowanie komputerowe	30%
■ licencje	30%
■ prawa autorskie	30%
■ pozostałe prawa	10 - 20%

Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają oszacowanemu okresowi użytkowania wartości niematerialnych, za wyjątkiem kart zawodników (dot. MKS Cracovia SSA), które amortyzowane są w okresie obowiązującej umowy z danym zawodnikiem.

W przypadku wartości niematerialnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA zostało nabyte i jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i dlatego nie jest amortyzowane. Grunty będące w użytkowaniu wieczystym spółki MKS Cracovia SSA nie podlegają amortyzacji, gdyż posiadają nieokreślony okres użytkowania, z uwagi na fakt, iż Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, o których zależałoby przedłużenie tego prawa.

Wieczyste użytkowanie w Polsce traktowane jest jako synonim własności a nie dzierżawy, po zakończeniu której użytkownik oddaje grunt. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela MKS Cracovia SSA czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportowa w tym MKS Cracovia SSA m in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej,
- umorzenie podatku od nieruchomości,
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących jednostki dominującej jest amortyzowane przez określony czas użytkowania (założony od momentu nabycia okres użytkowania wynosi od 84 do 99 lat). Średnia stawka amortyzacyjna wynosi 1,2%.

Wartości niematerialne nabyte w wyniku przejęcia A-MEA Informatik AG (obecnie Comarch Swiss AG) obejmują wartość relacji z klientami spółki. Aktywo to zostało ujęte odrębnie od wartości firmy jako wartości niematerialne i prawne i zostało ujęte na dzień przejęcia w bilansie Grupy Comarch wg wartości godziwej. Grupa Comarch dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęcia A-MEA Informatik AG metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych z tytułu istniejących relacji z klientami, czyli 60 miesięcy. Rozliczanie amortyzacji zakończono w roku 2016.

Wartości niematerialne nabyte w wyniku przejęcia ESAProjekt sp. z o.o. (obecnie Comarch Healthcare S.A.) obejmują prawa majątkowe do oprogramowania Optimed, OptiNFZKom, BaKS, Carber, SDK, Repos. Aktywa te zostały ujęte odrębnie od wartości firmy jako wartości niematerialne i prawne i zostało ujęte na dzień przejęcia w bilansie Grupy Comarch wg wartości godziwej. Grupa Comarch dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęcia ESAProjekt sp. o.o. metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania, czyli 60 miesięcy. Rozliczanie amortyzacji zakończono w roku 2016.

b) Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy Comarch w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętej jednostki zależnej/stowarzyszonej na dzień przejęcia. Wartość firmy z przejęcia jednostek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy z przejęcia jednostek stowarzyszonych ujmuje się w ramach inwestycji w jednostkach stowarzyszonych. Wartość firmy jest testowana corocznie na dzień bilansowy kończący rok obrotowy pod kątem utraty wartości i wykazywana w bilansie według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu ewentualnej utraty wartości. Zyski i straty ze zbycia jednostki uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

c) Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe

Wycenione zostały według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

Szczegółowe zasady amortyzowania środków trwałych przyjętych przez Spółkę są następujące: środki amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających oszacowanym okresom użytkowania. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5% (budynki i budowle), 30% (maszyny i urządzenia) i 20% (meble, wyposażenie, pozostałe środki). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Odsetki od kredytu inwestycyjnego w okresie realizacji inwestycji aktywowane są w pozycji środki trwałe w budowie. Odsetki od kredytu inwestycyjnego po przyjęciu środka trwałego sfinansowanego kredytem obciążają wynik roku w pozycji koszty finansowe.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych

Ulepszenia w obcych środkach trwałych wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

d) Leasing

Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa Comarch stosuje standard MSSF 16 dotyczący umów leasingowych.

Zgodnie z MSSF 16 umowa ma charakter leasingu, jeżeli leasingobiorca w zamian za wynagrodzenie ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas.

Do umów o charakterze leasingu zgodnie z MSSF 16 Grupa Comarch zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Dla umów zawartych na czas oznaczony Grupa Comarch przyjęła okres leasingu zgodny z umownym okresem leasingu, chyba że znane były okoliczności wskazujące na skorzystanie z opcji przedłużenia lub wypowiedzenia. Umów zawartych na czas nieokreślony z okresem wypowiedzenia krótszym niż 12 miesięcy Grupa Comarch nie wycenia wg MSSF 16, z wyjątkiem umowy najmu przez MKS Cracovia stadionu przy ulicy Kałuży 1 w Krakowie, która ze względu na strategiczny charakter wynajmowanej nieruchomości została wyceniona wg MSSF 16, i dla której Grupa Comarch przyjmuje każdorazowo 5 letni okres leasingu. Umów najmu na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia dłuższym niż 12 miesięcy Grupa Comarch nie identyfikuje.

Grupa Comarch ujmuje w aktywach prawo do użytkowania ustalone w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności w okresie trwania leasingu. W miejsce ujmowanych przed zastosowaniem standardu w kosztach działalności podstawowej opłat z tytułu wykorzystywania aktywów będących przedmiotem leasingu została wprowadzona amortyzacja wyliczona od wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Amortyzacja jest alokowana odpowiednio do kosztów wytworzenia, kosztów ogólnych bądź kosztów sprzedaży. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo.

e) Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

Dotyczą długoterminowej części czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów.

f) Utrata wartości aktywów

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji, lecz corocznie są testowane pod kątem możliwej utraty wartości. Aktywa podlegające amortyzacji analizuje się pod kątem utraty wartości, ilekroć jakieś zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazują na możliwość niezrealizowania ich wartości bilansowej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się w wysokości kwoty, o jaką wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i

wartości użytkowej. Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne).

2.1.6. Aktywa obrotowe

a) Zapasy (produkty w toku oraz materiały i towary)

Wykazywana w sprawozdaniu produkcja w toku dotyczy wytwarzanego przez Grupę Comarch i przeznaczonego do wielokrotnej sprzedaży oprogramowania. Produkcja w toku jest wyceniana według technicznych bezpośrednich kosztów wytworzenia.

Wytworzone przez Grupę Comarch i przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży oprogramowanie użytkowe wyceniane jest w okresie przynoszenia przez nie korzyści ekonomicznych, nie dłuższym niż 36 miesięcy, jakie następują od rozpoczęcia sprzedaży, w wysokości nadwyżki kosztów ich wytworzenia nad przychodami netto uzyskanymi ze sprzedaży tych produktów w ciągu kolejnych 36 miesięcy. Nie odpisane po tym okresie koszty wytworzenia zwiększają pozostałe koszty operacyjne.

W zależności od charakteru wytworzonego oprogramowania i oceny możliwości jego sprzedaży stosuje się zasadę odpisywania w koszt własny poniesionych na jego wytworzenie nakładów w wysokości od 50% do 100% zafakturowanej w powyższym okresie sprzedaży. Jeżeli Spółka posiada wcześniej informacje o ograniczeniu możliwości dalszej sprzedaży, niezwłocznie dokonuje odpisu aktualizującego wartość produkcji w toku w wysokości nakładów, w stosunku, do których występuje prawdopodobieństwo nie odzyskania, bądź też dokonuje jednorazowo odpisania całości nierozliczonych nakładów (w zależności od stopnia oceny ryzyka) w ciężar kosztu własnego sprzedaży.

Ewidencja materiałów i towarów prowadzona jest według rzeczywistych cen nabycia. Rozchody wyceniane są według zasady pierwsze przyszło, pierwsze wyszło (FIFO). Materiały i towary wycenione są według rzeczywistych cen nabycia nie wyższych od cen sprzedaży netto.

b) Należności

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a w następnych okresach wg skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu).

Należności w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

W celu urealnienia wartości, należności zostały pomniejszone o odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych. Odpis z tytułu utraty wartości odpowiada różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością bieżącą rzeczywistych przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów. Ze względu na specyfikę działalności (występowanie w ograniczonym zakresie należności od tzw. kontrahentów masowych), dokonywanie stosownych odpisów aktualizacyjnych odbywa się drogą szczegółowej identyfikacji należności i oceny zagrożenia wpływu środków pieniężnych wynikających z uwarunkowań umownych i biznesowych.

c) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Kategoria ta obejmuje środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych, depozyty bankowe płatne na żądanie, płynne krótkoterminowe papiery wartościowe oraz inne krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności.

d) Rozliczenie kontraktów długoterminowych

Koszty związane z kontraktami długoterminowymi ujmuje się w momencie poniesienia. Wynik na kontraktach ustala się według stopnia zaawansowania prac, o ile jest możliwe wiarygodne ustalenie stopnia zaawansowania. Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy, to przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania. Stopień zawansowania mierzy się w oparciu o wyrażony procentowo stosunek kosztów poniesionych do dnia bilansowego, do łącznych szacowanych kosztów z tytułu kontraktu. Jeżeli

prawdopodobne jest że łączne koszty z tytułu umowy przekroczą łączne przychody, to przewidywaną stratę ujmuje się natychmiast.

Grupa Comarch prezentuje w aktywach pozycję „Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych” w przypadku gdy występuje nadwyżka poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, nad wartością zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów. W przeciwnym przypadku, tj. gdy występuje nadwyżka zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów nad wartością poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, Grupa Comarch prezentuje w zobowiązaniach pozycję „Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych”. Ww. nadwyżki są ustalane dla każdego kontraktu osobno i prezentowane rozdzielnie bez saldowania poszczególnych pozycji.

e) Aktywa przeznaczone do zbycia

Aktywa i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji. Aktywa (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

2.1.7. Kapitał własny

Kapitał własny obejmuje między innymi:

- a) kapitał zakładowy jednostki dominującej wykazany w wartości nominalnej,
- b) pozostałe kapitały utworzone:
 - z podziału zysku,
 - z nadwyżki sprzedaży akcji ponad wartość nominalną,
 - z wyceny opcji menedżerskiej,
- c) zysk niepodzielony wynikający z korekt z tytułu zmiany zasad rachunkowości oraz z wyników osiągniętych przez Grupę Comarch, a nie przeniesionych do pozostałych kapitałów,
- d) różnice kursowe.

2.1.8. Świadczenia pracownicze

a) Świadczenia oparte na akcjach

Jednostka dominująca do 2014 roku włącznie prowadziła program wynagrodzeń opartych na akcjach i regulowanych akcjami. Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji powiększała koszty. Łączną kwotę, jaką należało rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji, ustalano w oparciu o wartość godziwą przyznaną opcji, z wyłączeniem wpływu ewentualnych niezwiązanych z rynkiem kapitałowym warunków nabywania uprawnień (np. celów do osiągnięcia w zakresie rentowności i wzrostu sprzedaży). Warunki nabywania uprawnień do realizacji uwzględniały w założeniach co do przewidywanej liczby opcji, które mogły być zrealizowane. Na każdy dzień bilansowy jednostka dominująca weryfikowała swoje oszacowania. Wpływ ewentualnej weryfikacji pierwotnych oszacowań Jednostka dominująca ujmowała w rachunku zysków i strat, w korespondencji z kapitałem własnym. Uzyskane wpływy z tytułu realizacji opcji, tj. wpływy z tytułu objęcia akcji (pomniejszone o koszty transakcyjne bezpośrednio związane z realizacją) odnosiły się na kapitał zakładowy (wartość nominalna) oraz kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.

2.1.9. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

a) Zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a na dzień bilansowy w kwocie skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu). Zobowiązania w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

b) Zobowiązanie finansowe

W momencie początkowego ujęcia zobowiązania finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika zobowiązań niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, jednostka wycenia zobowiązania finansowe według amortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, wycenianych wg wartości godziwej. Zobowiązania finansowe wyznaczone jako pozycje zabezpieczone podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

c) Zobowiązania leasingowe

Począwszy od 1 stycznia 2019 r. Grupa Comarch stosuje standard MSSF 16 dotyczący umów leasingowych. Do umów o charakterze leasingu zgodnie z MSSF 16 Grupa Comarch zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Grupa Comarch wykazuje zobowiązanie leasingowe ustalone w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności z tytułu umów leasingowych, w okresie trwania leasingu.

W kosztach finansowych ujmowane są odsetki naliczone od zobowiązania leasingowego, zamiast ujmowanych przed zastosowaniem standardu, odsetek płaconych od bieżących rat leasingowych.

Zobowiązania leasingowe rozliczane są efektywną stopą procentową tj. krańcową stopą procentową leasingobiorcy.

d) Rezerwy na zobowiązania

Rezerwy na koszty restrukturyzacji, naprawy gwarancyjne, roszczenia prawne oraz inne zdarzenia (głównie na urlopy oraz nagrody), w wyniku których na Grupie Comarch ciąży obecny obowiązek, wynikający ze zdarzeń przeszłych, tworzy, ujmuje się, jeżeli:

- Grupa Comarch posiada bieżące prawne lub zwyczajowe zobowiązanie wynikające z przeszłych zdarzeń,
- istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że w celu rozliczenia tych zobowiązań konieczne będą wydatki środków Grupy Comarch oraz
- wartość ta została oszacowana w sposób wiarygodny.

Rezerwy restrukturyzacyjne obejmują głównie odprawy pracownicze. Rezerw nie ujmuje się w odniesieniu do przyszłych strat operacyjnych.

Jeżeli występuje szereg podobnych zobowiązań, prawdopodobieństwo konieczności wydatkowania środków w celu ich rozliczenia określa się dla całej grupy podobnych zobowiązań. Rezerwę ujmuje się nawet wówczas, gdy prawdopodobieństwo wydatkowania środków w związku z jedną pozycją zawierającą się w grupie zobowiązań jest niewielkie.

Rezerwy wycenia się według wartości bieżącej kosztów oszacowanych zgodnie z najlepszą wiedzą przez kierownictwo Spółki, których poniesienie jest niezbędne w celu rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy. Stopa dyskonta zastosowana do ustalenia wartości bieżącej odzwierciedla aktualną ocenę rynkową wartości pieniądza w czasie oraz zwiększenia dotyczące danego zobowiązania.

2.1.10. Odroczony podatek dochodowy

Jako generalną zasadę przyjmuje się zgodnie z MSR12, iż w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, tworzona jest rezerwa i ustalane aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tego tytułu ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie).

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień bilansowy, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Zgodnie z realizowaną polityką, dywidendy ze spółek zależnych nie są regularnie wypłacane, z tego powodu brak jest możliwości określenia terminu, w jakim odwrócą się różnice przejściowe z tytułu opodatkowania dywidend spoza krajów UE podatkiem CIT w krajach UE. Ze względu na powyższe Grupa Comarch nie tworzy rezerwy na podatek dochodowy z tytułu opodatkowanych dywidend.

Różnica pomiędzy stanem zobowiązań i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego wpływa na wynik finansowy, przy czym zobowiązania i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnoszone są również na kapitał własny.

2.2. Rozpoznawanie przychodów i kosztów

Prowadzona przez Grupę Comarch działalność w zdecydowanej większości polega na wytwarzaniu oprogramowania do wielokrotnej sprzedaży oraz na realizacji informatycznych kontraktów integracyjnych. W ramach kontraktów integracyjnych Grupa Comarch oferuje wykonanie systemów informatycznych "pod klucz" składających się z oprogramowania (własnego i obcego) i/lub sprzętu komputerowego i/lub świadczeniu usług takich jak:

- usługi wdrożeniowe,
- usługi instalacyjne,
- serwis gwarancyjny i pogwarancyjny,
- usługi asysty technicznej,
- usługi *customizacji* (dostosowania) oprogramowania,
- usługi udostępniania rozwiązań IT w modelu *Cloud*
- inne usługi informatyczne i nieinformatyczne niezbędne do realizacji systemu.

Przy ustalaniu całkowitych przychodów z kontraktu uwzględnia się:

- przychody z oprogramowania własnego (niezależnie od formy, w jakiej oprogramowanie to jest udostępniane, czyli: licencje, prawa majątkowe, itp.),
- przychody z usług, o których mowa w poprzednim akapicie.

Kierownicy jednostek mogą podjąć decyzję o zaliczeniu do całkowitych przychodów z kontraktu szacowanych przychodów, dla których istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane (np. w trakcie realizacji kontraktu z przyczyn technicznych następuje modyfikacja projektu i istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zamawiający zaakceptuje modyfikację i wysokość przychodów wynikających z tej modyfikacji). Dla kontraktów integracyjnych, w ramach których dostarczane jest

oprogramowanie autorstwa Grupy Comarch przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży, osobno ujmuje się w księgach przychody i koszty związane z tym oprogramowaniem oraz przychody i koszty związane z pozostałą częścią kontraktu integracyjnego. Różne kontrakty integracyjne łączy się i ujmuje w księgach razem jako jeden kontrakt, jeżeli:

- umowy są realizowane jednocześnie lub w ciągłej sekwencji czasowej i precyzyjne rozdzielanie kosztów ich realizacji jest niemożliwe lub
- umowy są tak ściśle powiązane ze sobą, że w rzeczywistości są one częścią pojedynczego projektu ze wspólną dla całego projektu marżą zysku.

Kontrakty są realizowane w oparciu o zawierane umowy a świadczenia zwykle uznaje się za wykonane w zdefiniowanych w nich terminach, z reguły w oparciu o podpisywane obustronnie protokoły odbioru prac.

Przychody z tytułu pozostałych usług (np. usługi serwisowe, usługi asysty) rozpoznaje się równomiernie w okresie trwania umowy/świadczenia usług. Przychody ze sprzedaży sprzętu komputerowego oraz innych towarów rozpoznaje się zgodnie z ustalonymi warunkami dostawy. Przychody ze sprzedaży pozostałych usług, produktów, towarów i innych składników majątkowych obejmują sumy wartości godziwych należnych zafakturowanych przychodów, z uwzględnieniem upustów i rabatów bez podatku od towarów i usług.

W przypadku realizacji indywidualnych informatycznych kontraktów terminy płatności są ustalane indywidualnie w zależności od ich wielkości, długości okresu realizacji, szacowanych nakładów kosztowych. W zależności od specyfiki kontraktu kwoty wynagrodzeń mogą być stałe zdefiniowane w umowie lub mogą zawierać elementy zmienne zależne od ilości i przebiegu prac.

Zdarza się też, że w czasie realizacji kontraktu dochodzi ze strony kontrahenta do zmian ustalonego zakresu prac co skutkuje zmianami wysokości pierwotnie ustalonego wynagrodzenia.

W przypadku sprzedaży oprogramowania wielokrotnego użytku stosuje się zwyczajowo stałe terminy płatności.

Koszty sprzedaży obejmują koszty marketingu oraz koszty pozyskania nowych zleceń przez centra (działy) sprzedaży Grupy Comarch. Koszty ogólne obejmują koszty funkcjonowania Grupy Comarch jako całości i zalicza się do nich w szczególności koszty zarządu oraz koszty działów pracujących na potrzeby ogólne Grupy Comarch.

Różnice kursowe dotyczące należności ujmowane są w pozycji przychody ze sprzedaży a od zobowiązań w pozycji koszt sprzedanych produktów, usług i towarów.

Dotacje

Grupa Comarch otrzymuje dotacje na finansowanie prac badawczo-rozwojowych w ramach programów pomocy unijnej. Dotacje te ujmuje się w sposób systematyczny jako przychód w poszczególnych okresach, tak aby zapewnić ich współmierność z ponoszonymi kosztami, które dotacje te mają kompensować, stosownie do celu ich rozliczenia. Dotacje te pomniejszają odpowiednie koszty bezpośrednie, które to koszty po skompensowaniu ich z dotacją prezentowane są w koszcie sprzedanych produktów, usług i materiałów.

a) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Obejmują przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostek i obejmują głównie: wynik na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, darowizny, utworzone rezerwy, skutki aktualizacji wartości aktywów.

b) Przychody i koszty finansowe

Obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek, wynik osiągnięty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej, ze zbycia aktywów finansowych, skutki aktualizacji wartości inwestycji oraz otrzymane dywidendy. Dywidendy uznawane są za przychody nie wcześniej niż podjęte zostały prawomocne decyzje o dokonaniu ich wypłat. Koszty odsetek płaconych od kredytu inwestycyjnego ujmowane są w kosztach finansowych od momentu przyjęcia do użytkowania środka sfinansowanego kredytem.

2.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

2.3.1. Ryzyko kredytowe

Grupa Comarch analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Grupy Comarch do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata. W zakresie pozycji bilansowych objętych ryzykiem kredytowym w okresie sprawozdawczym nie wystąpiła znacząca zmiana w zakresie poziomu ryzyka.

2.3.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz LIBOR. Jednostka dominująca dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS, a także prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów może być częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy Comarch na ryzyko stopy procentowej dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli na dzień bilansowy stopy procentowe byłyby wyższe/nizsze o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2020 byłby o 1 455 tys. PLN wyższy/nizszy, przy pozostałych zmiennych na stałym poziomie. Byłoby to głównie skutkiem znaczącego wzrostu/spadku przychodów z tytułu odsetek od środków pieniężnych. Analogiczna analiza na dzień 31 grudnia 2019 r. wskazuje, że jeśli stopy procentowe byłyby wyższe/nizsze o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2019 byłby o 700 tys. PLN wyższy/nizszy, przy pozostałych zmiennych na stałym poziomie. Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy Comarch na ryzyko stopy procentowej dokonana została metodą uproszczoną, zakładającą, że wzrost i spadek stóp procentowych zamknie się identyczną kwotą.

2.3.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, BRL/PLN, CHF/EUR, NZD/PLN, RUB/PLN, UAH/PLN i AED/PLN. Równocześnie część kosztów Jednostki dominującej jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach Comarch S.A. dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów *forward*, jak również stara się wykorzystywać *hedging* naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zmianę waluty kredytów inwestycyjnych).

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy Comarch denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych. Wartości te przedstawione zostały w nocie [3.16](#).

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy Comarch na ryzyko zmiany kursów walut dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut EUR, USD, GBP, UAH, AED, RUB, CHF, CAD i BRL wzrósłby/spadłby o 5% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy Comarch za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2020 r. byłby wyższy/nizszy o 14 110 tys. PLN, w tym wyższy/nizszy o 3 879 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w EUR, wyższy/nizszy o 4 125 tys.

PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w USD, wyższy/nniższy o 2 367 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w GBP, wyższy/nniższy o 20 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w UAH, wyższy/nniższy o 198 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w AED, wyższy/nniższy o 747 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w RUB, wyższy/nniższy o 1 834 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w CHF, wyższy/nniższy o 510 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w CAD oraz wyższy/nniższy o 429 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w BRL.

Jeśli kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut (EUR, USD, GBP, CAD, CHF, CNY, RUB, UAH, CLP, TRY, BRL, MYR, SEK, AED, AUD, JPY, KRW, ZAR, ARS, COP, MXN, SAR, THB, DKK, NZD i PEN) wzrósłby/spadłby o 10% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy Comarch z tytułu przeliczenia kontraktów długoterminowych za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2020 r. byłby wyższy o 25 969 tys. PLN / niższy o 25 969 tys. PLN (w 2019 roku: wyższy o 29 071 tys. PLN / niższy o 29 071 tys. PLN). Powyższy szacunek wpływu ryzyka walutowego na wynik finansowy obliczony został w oparciu o metodę symetryczną zakładającą, że wzrost i spadek kursów zamknie się identyczną kwotą.

2.3.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa Comarch posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi Grupy Comarch. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę Comarch ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa Comarch zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych. Informacje o terminach umownej zapadalności zobowiązań finansowych przedstawiono w nocie [3.16](#).

2.4. Rachunkowość pochodnych instrumentów finansowych oraz działalności zabezpieczającej

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSSF 9, będące zabezpieczeniem wartości godziwej wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych. Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSSF 9, będące zabezpieczeniem przepływów pieniężnych wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi:

- na kapitał z aktualizacji wyceny (w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie),
- na wynik z operacji finansowych (w części nie stanowiącej efektywnego zabezpieczenia).

Instrumenty pochodne nie stanowiące instrumentu zabezpieczającego w rozumieniu MSSF 9, wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

2.5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne. Grupa Comarch dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe z definicji rzadko pokrywają się będą z faktycznymi rezultatami. Oszacowania i założenia, które niosą ze sobą znaczące ryzyko konieczności wprowadzenia istotnej korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w trakcie kolejnego roku obrotowego są zaprezentowane niżej.

2.5.1. Oszacowania okresów użytkowania wartości niematerialnych oraz środków trwałych

a) Wartości niematerialne

Standardowo przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

- oprogramowanie komputerowe 30%
- licencje 30%
- prawa autorskie 30%
- pozostałe prawa 10 - 20%

W przypadku wartości niematerialnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Dla dokonywania odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęć Grupa Comarch przyjęła okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągnięcia korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania lub przewidywanemu okresowi osiągnięcia korzyści ekonomicznych z tytułu istniejących relacji z klientami, czyli 60 miesięcy.

b) Środki trwałe

Środki trwałe amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających oszacowanym okresom użytkowania. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5% (budynki i budowle), 30% (maszyny i urządzenia) i 20% (meble, wyposażenie, pozostałe środki). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

2.5.2. Oszacowania całkowitych kosztów realizacji projektów związane z wyceną kontraktów długoterminowych zgodnie z MSSF 15

Zgodnie z przyjętymi przez Grupę Comarch zasadami rachunkowości dokonuje się ustalenia stopnia zaawansowania kontraktów długoterminowych przez ustalenie proporcji dotychczas poniesionych kosztów danego projektu do całkowitych szacowanych kosztów projektów. Z uwagi na długoterminowy charakter prowadzonych projektów oraz ich złożoność, a także możliwość pojawienia się nie przewidywanych wcześniej trudności związanych z realizacją projektu, może się okazać, iż rzeczywiste całkowite koszty realizacji projektu będą różniły się od szacunków dokonywanych na kolejne dni bilansowe. Zmiana szacunków całkowitych kosztów realizacji projektów mogłaby spowodować, iż ustalony na dzień bilansowy stopień zaawansowania projektu, a tym samym rozpoznany przychód, powinien być ustalony w innej wartości.

2.5.3. Oszacowania związane z ustaleniem i rozpoznaniem aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego zgodnie z MSR 12

W związku z prowadzeniem działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej i korzystaniem przez jednostkę dominującą z ulg podatkowych dokonuje się ustalenia wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, na bazie przewidywań dotyczących kształtowania się wysokości dochodu zwolnionego oraz okresu, w którym taki dochód może występować. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa Comarch, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste wyniki i dochód zwolniony mogą się różnić od tych prognozowanych przez Comarch S.A. Dlatego ze względu na zasadę ostrożności aktywa z tego tytułu ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat, wybranych z okresu pięcioletniego (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie), po odrzuceniu dwóch wielkości skrajnych.

2.5.4. Oszacowanie potencjalnych kosztów związanych z toczącymi się przeciwko Grupie Comarch postępowaniami sądowymi zgodnie z MSR 37

Na dzień bilansowy Grupa Comarch jest powodem i pozwanym w postępowaniach sądowych. Sporządzając sprawozdanie finansowe, Grupa Comarch każdorazowo bada szanse i ryzyka związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi i stosownie do rezultatów takich analiz tworzy rezerwy na potencjalne straty. Zawsze istnieje jednak ryzyko, iż sąd wyda wyrok odmienny od przewidywań i utworzone rezerwy okażą się niewystarczające lub nadmierne w stosunku do rzeczywistych wyników postępowań.

2.5.5. Oszacowanie związane z przeprowadzeniem dorocznego testu na utratę wartości firmy zgodnie z MSSF 3 i MSR 36

Grupa Comarch przeprowadza na koniec każdego roku obrotowego test na utratę wartości firmy, zgodnie z polityką rachunkowości zawartą w notcie 3.6. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Wartość odzyskiwalną ustala się na podstawie wyższej z dwóch wartości: wartości użytkowej lub wartości godziwej. Wyliczenia te wymagają wykorzystania szacunków odnośnie projekcji przepływów pieniężnych w segmencie IT w kolejnym roku obrotowym oraz przewidywanego rozwoju rynku IT w Polsce i regionach, w których Grupa Comarch prowadzi działalność, w latach późniejszych. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa Comarch, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste przepływy mogą się różnić od tych prognozowanych przez Grupę Comarch.

2.6. Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSF

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE).

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2020 r. są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2019 r., z wyjątkiem zmian opisanych poniżej.

Zastosowano takie same zasady dla okresu bieżącego i porównywalnego, chyba że standard lub interpretacja zakładały wyłącznie perspektywne zastosowanie.

Istotne zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w roku 2019 i kontynuowane w roku 2020

■ **MSSF 16 Leasing**

Standard MSSF 16 został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 r. i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później.

Grupa Comarch wdrożyła stosowanie standardu MSSF 16 metodą retrospektywną, z łącznym efektem pierwszego zastosowania MSSF 16 ujętym na dzień 1 stycznia 2019 r., bez przekształcania danych porównawczych.

Zastosowanie MSSF 16 wymagało od Grupy Comarch analizy danych oraz dokonania szacunków i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązań leasingowych oraz wycenę aktywów z prawem do użytkowania. Obejmowały one zidentyfikowanie umów podlegających stosowaniu MSSF 16, ustalanie okresu obowiązywania umów oraz ustalanie stóp procentowych stosowanych do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych.

Zgodnie z MSSF 16 umowa ma charakter leasingu, jeżeli leasingobiorca w zamian za wynagrodzenie ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas.

W trakcie prac przygotowawczych Grupa Comarch dokonała analizy wszystkich zawartych umów pod kątem spełniania kryteriów uznania ich za umowy o charakterze leasingowym wg MSSF 16. Do umów leasingu podlegających pod MSSF 16 Grupa Comarch zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Dla umów zawartych na czas oznaczony Grupa Comarch przyjęła okres leasingu zgodny z umownym okresem leasingu, chyba że znane były okoliczności wskazujące na skorzystanie z opcji przedłużenia lub wypowiedzenia. Umów zawartych na czas nieokreślony z okresem wypowiedzenia krótszym niż 12 miesięcy Grupa Comarch nie wycenia wg MSSF 16, z wyjątkiem umowy najmu przez MKS Cracovia stadionu przy ulicy Kałuży 1 w Krakowie, która ze względu na strategiczny charakter wynajmowanej nieruchomości została wyceniona wg MSSF 16, i dla której Grupa Comarch przyjmuje każdorazowo 5 letni okres leasingu. Szacunkowa wartość zobowiązań wynikających z pozostałych umów zawartych na czas nieokreślony dla okresu 12 miesięcy wynosi ok. 1 400 tys. PLN. Umów najmu na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia dłuższym niż 12 miesięcy Grupa Comarch nie zidentyfikowała.

Zgodnie ze standardem MSSF 16 Leasing Grupa Comarch wdrożyła jednolite zasady rachunkowości, wymagające od leasingobiorców ujmowania aktywów i zobowiązań w przypadku wszystkich umów leasingu z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w standardzie. Grupa Comarch ujmuje prawo do użytkowania aktywa wraz z odpowiednim zobowiązaniem leasingowym ustalonym w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności w okresie trwania leasingu. W miejsce ujmowanych do tej pory w kosztach działalności podstawowej opłat z tytułu wykorzystywania aktywów będących przedmiotem leasingu została wprowadzona amortyzacja wyliczona od wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Amortyzacja jest alokowana odpowiednio do kosztów wytworzenia, kosztów ogólnych bądź kosztów sprzedaży. Zamiast ujmowanych w kosztach finansowych odsetek płaconych od bieżących rat leasingowych zostały wprowadzone odsetki naliczone od zobowiązania z tytułu leasingu. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo natomiast zobowiązania leasingowe rozliczane efektywną stopą procentową (krańcową stopą procentową leasingobiorcy).

Krańcowa stopa procentowa leasingobiorcy dla danej umowy leasingu ustalona została jako suma stopy wolnej od ryzyka zależnej od waluty i okresu leasingu, korekty z tytułu marży kredytowej oraz korekty specyficznej dla przedmiotu leasingu. Wysokość krańcowych stóp procentowych zastosowanych przez Grupę Comarch kształtuje się między 1,3% a 7,8%.

Łączna wartość nominalnego wynagrodzenia wynikającego ze zidentyfikowanych na dzień 1 stycznia 2019 r. umów o charakterze leasingowym spełniających kryteria MSSF 16, przypadająca na okres od 1 stycznia 2019 r. do końca okresu ich obowiązywania, wynosiła:

- dla umów najmu: 60 216 tys. PLN,
- dla prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 r.): 58 914 tys. PLN,
- dla leasingu środków transportu i sprzętu IT: 1 290 tys. PLN.

W wyniku zastosowania MSSF 16 wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań leasingowych na dzień 1 stycznia 2019 r. wyniosła 74 402 tys. PLN, w tym:

- z tytułu umów najmu: 54 514 tys. PLN,
- z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 r.): 18 631 tys. PLN,
- z tytułu leasingu środków transportu i sprzętu IT: 1 257 tys. PLN.

Wdrożenie MSSF 16 ma wpływ na wskaźniki finansowe wyliczane na podstawie sprawozdań finansowych, w tym także te, które stanowią kowenanty w umowach kredytowych zawartych przez Grupę Comarch. Grupa Comarch doprowadziła do wyłączenia wpływu zmian wynikających z wdrożenia standardu MSSF 16 na wyliczenia kowenantów we wszystkich umowach kredytowych. Zarząd Grupy Comarch informuje, że nie widzi ryzyka przekroczenia dopuszczalnych wartości kowenantów wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę Comarch także w sytuacji, gdyby do wyliczeń wartości kowenantów zostały wykorzystane dane uwzględniające zastosowanie MSSF 16.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2020 r. wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania w Grupie Comarch wyniosła 88 222 tys. PLN, a wartość zobowiązania z tytułu leasingu 94 287 tys. PLN. Wartość amortyzacji od aktywa z tytułu prawa do użytkowania w 2020 roku wyniosła 21 148 tys. PLN. Wartość odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu w 2020 roku wyniosła 2 494 tys. PLN.

Wpływ zastosowania MSSF 16 na wybrane pozycje sprawozdania finansowego Grupy Comarch

	Stan na 31 grudnia 2020	Stan na 31 grudnia 2020
	- dane opublikowane	- bez MSSF 16
Wpływ na bilans		
Aktywa Razem	2 003 558	1 915 513
Aktywa trwałe	856 573	768 528
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	88 222	-
Pasywa Razem	2 003 558	1 915 513
Zobowiązania ogółem, w tym	905 011	810 879
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>	<i>252 430</i>	<i>177 285</i>
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>	<i>652 581</i>	<i>633 594</i>
Zobowiązania z tytułu leasingu, w tym	94 287	-
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>	<i>75 145</i>	<i>-</i>
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>	<i>19 142</i>	<i>-</i>
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy spółki	1 080 039	1 086 126
Wpływ na rachunek zysków i strat		
Amortyzacja, w tym	86 291	65 408
<i>Amortyzacja prawa do użytkowania</i>	<i>21 148</i>	<i>-</i>
Zysk netto	120 493	125 456
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy spółki	120 631	125 594
Wpływ na przepływy pieniężne		
Przepływy pieniężne razem	122 179	122 179
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	308 205	287 271
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(111 299)	(111 299)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(74 727)	(53 793)

Amortyzacja aktywa z tytułu prawa do użytkowania

12 miesięcy 2020

Leasing środków transportu i sprzętu komputerowego	1 085
Najem	19 767
Użytkowanie wieczyste	296

Amortyzacja aktywa z tytułu prawa do użytkowania

21 148

Grupa Comarch korzysta z dwóch uproszczeń dotyczących klasyfikowania umowy jako umowy leasingu wg MSSF 16. Grupa Comarch wyłączyła z wyceny wg MSSF 16 umowy spełniające definicję leasingu krótkoterminowego według MSSF 16 oraz umowy aktywów o niskiej wartości tj. o wartości początkowej nie przekraczającej równowartości 5 tys. USD. Zastosowanie przez Spółkę powyższych uproszczeń zobowiązuje ją do stosowania ich w całym okresie obowiązywania standardu. Zastosowane uproszczenia są udokumentowane odpowiednimi zapisami polityki rachunkowości. Koszt związany z umowami leasingów krótkoterminowych i leasingów aktywów o niskiej wartości w 2020 roku wyniósł ok. 1 385 tys. PLN.

Zmiany do istniejących standardów do zastosowania po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2020 rok

- **Zmiana w MSSF 3 Połączenia jednostek**

Zmiana w MSSF 3 została opublikowana w dniu 22 października 2018 r. i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r. lub później.

Celem zmiany było doprecyzowanie definicji przedsięwzięcia (ang. *business*) i łatwiejsze odróżnienie przejęć „przedsięwzięć” od grup aktywów dla celów rozliczenia połączeń.

- **Zmiany w MSR 1 i MSR 8: Definicja określenia „istotny”**

Zmiany w MSR 1 i MSR 8 zostały opublikowane w dniu 31 października 2018 r. i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r. lub później.

Celem zmian było doprecyzowanie definicji „istotności” i ułatwienie jej stosowania w praktyce.

- **Reforma referencyjnych stóp procentowych (stawek referencyjnych) - Zmiany w MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7**

Zmiany w MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7 zostały opublikowane w dniu 26 września 2019 r. i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r. lub później.

Zmiany modyfikują szczegółowe wymogi rachunkowości zabezpieczeń, aby zminimalizować (wyeliminować) potencjalne skutki niepewności związanej z reformą referencyjnych (międzybankowych) stóp procentowych. Ponadto, jednostki będą zobowiązane do dodania dodatkowych ujawnień odnośnie tych powiązań zabezpieczających, na które bezpośredni wpływ ma niepewność związana z reformą.

- **Zmiana w MSSF 16 Leasing: Ulgi związane z Covid-19**

Zmiana opublikowana w dniu 28 maja 2020 r., ma zastosowanie od 1 czerwca 2020 r. Zatwierdzona do stosowania przez Komisję Europejską w październiku 2020 r.

Grupa Comarch nie skorzystała z zastosowania uproszczeń związanych z Covid 19 określonych w tym standardzie.

Ww. zmiany do standardów nie miały wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy Comarch 2020 rok.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, które nie weszły jeszcze w życie na dzień bilansowy (nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania przez kraje UE)

- **MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts** opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 r. (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE).
- **MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe**, opublikowany w dniu 18 maja 2017 r., wraz ze zmianami z dnia 25 czerwca 2020 r. Ma zastosowanie do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2023 r. lub później.
- **Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem opublikowane** w dniu 11 września 2014 r. (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE).
- **Zmiana w MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: Klasyfikacja zobowiązań jako krótko- i długoterminowe** opublikowana 23 stycznia 2020 r. Ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 r. lub później.
- **Zmiany w MSSF 3, MSR 16, MSR 37 oraz coroczne poprawki do standardów 2018-2020** opublikowane w dniu 14 maja 2020 r. Mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 r. lub później.
- **Zmiany w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe – odroczenie zastosowania MSSF 9** opublikowane w dniu 25 czerwca 2020 r. Ma zastosowanie do okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2023 r. lub później.
- **Zmiany w MSSF 9, MSR 39, MSSF 7, MSSF 4 oraz MSSF 16 Reforma referencyjnych stóp procentowych (stawek referencyjnych) – Faza 2.** Zmiany w tych standardach zostały opublikowane w dniu 27 sierpnia 2020 roku i uzupełniają one pierwszą fazę zmian w sprawozdawczości wynikających z reformy międzybankowych stawek referencyjnych z września 2019 r. Zmiany mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Zmiany w drugiej fazie koncentrują się na wpływie jaki będzie miało na wycenę, np. instrumentów finansowych, zobowiązań leasingowych, zastąpienie dotychczasowej stopy referencyjnej nową stopą wynikającą z reformy.

Grupa Comarch stosuje zmienione standardy w zdefiniowanych w nich terminach wejścia w życie.

Według oceny na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania zmiany te nie powinny mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2019 rok

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2019 rok zostało zatwierdzone 24 czerwca 2020 r. przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. W dniu 30 czerwca 2020 r. zostało zgodnie z przepisami prawa złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym.

3.2. Sprawozdawczość wg segmentów

Dla Grupy Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne według miejsca prowadzenia działalności. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział miejsca prowadzenia działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 12 miesięcy 2020 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiągniętych przez Grupę Comarch na przestrzeni roku 2020 przedstawiał się następująco: 25% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 21% w drugim kwartale, 23% w trzecim kwartale oraz 31% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2021 Grupa Comarch spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2020 roku.

12 miesięcy 2019	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu – sprzedaż klientom zewnętrznym	787 721	291 066	339 706	1 721	38 409	12 106	-	1 470 729
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	781 477	288 527	325 710	1 960	29 404	10 345	-	1 437 423
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	<i>147 836</i>	<i>80 601</i>	<i>107 409</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>335 846</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	<i>145 959</i>	<i>35 828</i>	<i>9 267</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>191 054</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	<i>69 333</i>	<i>26 920</i>	<i>155 490</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>251 743</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	<i>93 049</i>	<i>34 245</i>	<i>52 042</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>179 336</i>
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	<i>119 846</i>	<i>10 506</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>130 352</i>
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	<i>190 421</i>	<i>100 411</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>290 832</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	<i>14 111</i>	<i>15</i>	<i>1 448</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>10 345</i>	<i>-</i>	<i>25 919</i>
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	<i>922</i>	<i>1</i>	<i>54</i>	<i>1 960</i>	<i>29 404</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>32 341</i>
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	<i>3 424</i>	<i>3 725</i>	<i>16 606</i>	<i>188</i>	<i>8 997</i>	<i>1 380</i>	<i>-</i>	<i>34 320</i>
<i>przychody finansowe</i>	<i>2 820</i>	<i>(1 186)</i>	<i>(2 610)</i>	<i>(427)</i>	<i>8</i>	<i>381</i>	<i>-</i>	<i>(1 014)</i>
Przychody segmentu – sprzedaż pozostałym segmentom	347 023	31 309	40 890	7 735	8 291	2 394	(437 642)	-
Przychody segmentu ogółem*	1 134 744	322 375	380 596	9 456	46 700	14 500	(437 642)	1 470 729
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	717 194	254 282	304 257	3 993	36 339	12 295	-	1 328 360
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	347 023	31 309	40 890	7 735	8 291	2 394	(437 642)	-
Koszty segmentu ogółem*	1 064 217	285 591	345 147	11 728	44 630	14 689	(437 642)	1 328 360
Podatek bieżący	(10 325)	(9 937)	(11 030)	(166)	(249)	-	-	(31 707)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(3 706)	895	(2 256)	(44)	(33)	-	-	(5 144)
Wynik netto	56 496	27 742	22 163	(2 482)	1 788	(189)	-	105 518
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	<i>56 496</i>	<i>27 742</i>	<i>22 163</i>	<i>(2 476)</i>	<i>1 110</i>	<i>(189)</i>	<i>-</i>	<i>104 846</i>
<i>wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(6)</i>	<i>678</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>672</i>

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz w okresie 12 miesięcy 2019 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2019 / 12 miesięcy 2019

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	1 025 458	250 384	327 632	149 881	82 839	6 517	1 842 711
Zobowiązania	585 148	88 111	134 721	33 880	29 399	696	871 955
Wydatki inwestycyjne	28 278	2 672	7 649	5 008	12 045	692	56 344
Amortyzacja	57 624	9 457	9 710	3 320	4 421	397	84 929

12 miesięcy 2020	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	805 233	311 862	391 871	(741)	41 278	14 202	-	1 563 705
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	817 819	299 768	372 160	2 650	31 904	12 452	-	1 536 753
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	<i>109 051</i>	<i>62 525</i>	<i>131 012</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>302 588</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	<i>181 188</i>	<i>41 411</i>	<i>36 552</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>259 151</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	<i>69 338</i>	<i>31 790</i>	<i>136 009</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>237 137</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	<i>85 868</i>	<i>33 546</i>	<i>59 605</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>179 019</i>
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	<i>146 191</i>	<i>8 350</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>154 541</i>
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	<i>206 169</i>	<i>122 146</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>328 315</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	<i>19 435</i>	<i>-</i>	<i>8 933</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>12 452</i>	<i>-</i>	<i>40 820</i>
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	<i>579</i>	<i>-</i>	<i>49</i>	<i>2 650</i>	<i>31 904</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>35 182</i>
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	<i>14 689</i>	<i>13 457</i>	<i>14 727</i>	<i>143</i>	<i>9 503</i>	<i>1 740</i>	<i>-</i>	<i>54 259</i>
<i>przychody finansowe</i>	<i>(27 275)</i>	<i>(1 363)</i>	<i>4 984</i>	<i>(3 534)</i>	<i>(129)</i>	<i>10</i>	<i>-</i>	<i>(27 307)</i>
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	403 105	32 215	33 998	8 082	8 032	-	(485 432)	-
Przychody segmentu ogółem*	1 208 338	344 077	425 869	7 341	49 310	14 202	(485 432)	1 563 705
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	707 940	281 282	352 054	2 886	40 635	14 654	-	1 399 451
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	403 105	32 215	33 998	8 082	8 032	-	(485 432)	-
Koszty segmentu ogółem*	1 111 045	313 497	386 052	10 968	48 667	14 654	(485 432)	1 399 451
Podatek bieżący	(19 375)	(10 257)	(16 417)	(522)	-	-	-	(46 571)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(614)	1 321	2 238	354	(489)	-	-	2 810
Wynik netto	77 304	21 644	25 638	(3 795)	154	(452)	-	120 493
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	<i>77 304</i>	<i>21 644</i>	<i>25 638</i>	<i>(3 628)</i>	<i>125</i>	<i>(452)</i>	<i>-</i>	<i>120 631</i>
<i>wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(167)</i>	<i>29</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(138)</i>

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 31 grudnia 2020 r. oraz w okresie 12 miesięcy 2020 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2020 / 12 miesięcy 2020

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	998 430	281 439	463526	144 162	107018	8 983	2 003 558
Zobowiązania	397 469	100 058	338 182	34 691	34 074	537	905 011
Wydatki inwestycyjne	66 490	4 192	13 949	4 745	35 683	5 766	130 825
Amortyzacja	57 219	9 201	10 858	3 557	5 025	431	86 291

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży podstawowej – według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2020		12 miesięcy 2019	
		%		%
Kraj /Polska/	864 825	56,3	823 186	57,3
Rejon DACH	299 768	19,5	288 527	20,1
Pozostałe kraje	372 160	24,2	325 710	22,6
Razem	1 536 753	100,0	1 437 423	100,0

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	31 grudnia 2020		31 grudnia 2019	
		%		%
Kraj /Polska/	1 258 575	62,8	1 264 693	68,6
Rejon DACH	281 439	14,1	250 384	13,6
Pozostałe kraje	463 544	23,1	327 634	17,8
Razem	2 003 558	100,00	1 842 711	100,0

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2020	%	12 miesięcy 2019	%
Kraj /Polska/	112 684	86,3	46 023	81,7
Rejon DACH	4 192	3,0	2 672	4,7
Pozostałe kraje	13 949	10,7	7 649	13,6
Razem	130 825	100,00	56 344	100,0

3.3. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, budynki i budowle	Środki transportu i urządzenia	Meble, wyposażenie i sprzęt	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2019 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	483 815	456 633	64 121	1 004 569
Umorzenie	(83 012)	(316 742)	(53 752)	(453 506)
Wartość księgowa netto	400 803	139 891	10 369	551 063
Rok obrotowy 2019				
Wartość księgowa netto na początek roku	400 803	139 891	10 369	551 063
Zwiększenia	16 062	31 998	1 762	49 822
Zmniejszenia	(2 631)	(4 842)	(16)	(7 489)
Amortyzacja	(10 327)	(40 073)	(3 361)	(53 761)
Wartość księgowa netto na koniec roku	403 907	126 974	8 754	539 635
Stan na 31 grudnia 2019 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	497 246	483 789	65 868	1 046 903
Umorzenie	(93 339)	(356 815)	(57 114)	(507 268)
Wartość księgowa netto	403 907	126 974	8 754	539 635
Rok obrotowy 2020				
Wartość księgowa netto na początek roku	403 907	126 974	8 754	539 635
Zwiększenia	68 464	46 837	14 071	129 372
Zmniejszenia	(25 462)	(2 238)	(6 564)	(34 264)
Amortyzacja	(11 712)	(37 088)	(3 785)	(52 585)
Wartość księgowa netto na koniec roku	435 197	134 485	12 476	582 158
Stan na 31 grudnia 2020 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	540 248	528 389	73 375	1 142 012
Umorzenie	(105 051)	(393 904)	(60 899)	(559 854)
Wartość księgowa netto	435 197	134 485	12 476	582 158

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 31 grudnia 2020 r. w skład rzeczowych aktywów trwałych Grupy Comarch wchodzi sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni

całkowitej 74 144 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 542 m², budynki biurowe w Łodzi o powierzchni całkowitej 12 572 m², budynek biurowy i data center w Lille o powierzchni całkowitej 2 526 m² oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie o powierzchni całkowitej 2 144 m². Grupa Comarch jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,01 ha oraz 1,21 ha w Mesa w stanie Arizona, USA. W czwartym kwartale 2020 roku zostało oddane do użytkowania centrum treningowo-szkoleniowe MKS Cracovia SSA, w odniesieniu do którego poniesiono nakłady inwestycyjne o wartości 41 646 tys. PLN. Spółka Comarch S.A. nabyła w czwartym kwartale 2020 roku samolot o wartości 21 163 tys. PLN. Środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2020 r. obejmują głównie nakłady na modernizację budynków w Bonus Management sp. z o.o. SKA i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SKA w kwocie 6 075 tys. PLN oraz nakłady na budowę Data Center Comarch Inc. w USA w kwocie 1 499 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. kredyty bankowe zabezpieczone są na nieruchomościach do kwoty 435 776 tys. PLN (hipoteki zwykłe i kaucyjne na rzecz banków: BNP Paribas Bank Polska S.A., Santander Bank Polska S.A., Pekao S.A., PKO BP S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A.) oraz na ruchomych środkach trwałych do kwoty 41 353 tys. PLN (zastawy rejestrowe na rzecz banków: Pekao S.A. i DNB Bank Polska S.A.). Wartość bilansowa środków trwałych, na których ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań finansowych wynosi 252 860 tys. PLN.

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Kwota odsetek i prowizji od kredytów skapitalizowanych w nakładach na aktywa trwałe	-	-

W wartości bilansowej netto rzeczowych aktywów trwałych ujęte są nakłady na aktywa trwałe w toku budowy:

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Budynki	9 521	19 833
Urządzenia	95	4 531
Pozostałe	29	-
Razem	9 645	24 364

Odpisy amortyzacyjne zostały ujęte w rachunku zysków i strat powiększając koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów w kwocie 35 454 tys. PLN (34 410 tys. PLN w 2019 roku), koszty sprzedaży 1 943 tys. PLN (1 722 tys. PLN w 2019 roku), koszty ogólnego zarządu 2 515 tys. PLN (3 959 tys. PLN w 2019 roku) oraz koszty działalności socjalnej w kwocie 12 673 tys. PLN (13 670 tys. PLN w 2019 roku).

3.4. Aktywo z tytułu prawa do użytkowania

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Leasing środków transportu i sprzętu IT	1 837	1 735
Najem	59 269	53 533
Użytkowanie wieczyste	27 116	18 368
Razem	88 222	73 636

Utworzenie aktywa z tytułu prawa do użytkowania jest konsekwencją zastosowania MSSF 16 od dnia 1 stycznia 2019 r. Na dzień 31 grudnia 2020 r. wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania wyniosła 88 222 tys. PLN. Wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień 1 stycznia 2020 r. wyniosła 73 636 tys. PLN. Wartość amortyzacji od aktywa z tytułu prawa do użytkowania w 2020 roku wyniosła 21 148 tys. PLN.

3.5. Nieruchomości inwestycyjne

	Budynki	Grunty	Razem
Stan na 31 grudnia 2019 r.			
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	52 123	5 013	57 136
Umorzenie	(19 049)	(1 456)	(20 505)
Wartość księgowa netto	33 074	3 557	36 631
Stan na 31 grudnia 2020 r.			
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	53 195	8 887	62 082
Umorzenie	(20 752)	(1 456)	(22 208)
Wartość księgowa netto	32 443	7 431	39 874

Na dzień 31 grudnia 2020 r. nieruchomości inwestycyjne obejmują głównie dwa budynki biurowe o powierzchni całkowitej 8 629 m², 4 budynki mieszkalne o łącznej powierzchni 1 057 m², 1 budynek usługowo-produkcyjny o powierzchni 600 m² (wszystkie zlokalizowane w Krakowie), 2 budynki usługowo-magazynowe o powierzchni 2 611 m² zlokalizowane w Zabierzowie oraz nieruchomość zlokalizowaną w Kostrzynie o powierzchni 1 315 m².

3.6. Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Comarch Kraków	99	99
CDN Comarch	1 227	1 227
Comarch AG	1 900	1 900
Comarch, Inc.	58	58
Comarch Software und Beratung AG	29 038	29 038
Comarch Swiss AG	8 413	8 413
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. (2CSI)	5 039	-
Razem	45 774	40 735

3.6.1. Przejęte jednostki zależne

	Działalność podstawowa	Data przejęcia	Proporcja przejętych udziałów (%)	Koszt przejęcia tys. PLN
2008 Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2008-11-18	50,15%	44 685
2009 Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2009-02-09	30,74%	31 901
2012 Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2012-10-19	5,00%	3 777
A-MEA Informatik AG	informatyka	2012-01-30	100,00%	5 717
A-MEA Informatik AG		2012-02-27	-	2 578
ESAProjekt sp. z o.o.	informatyka	2012-04-27	100,00%	12 200
2016 Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2016-12-12	2,68%	6 375
2017 Geopolis Sp. z o.o.	informatyka	2017-04-03	100,00%	4 000
2020 CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S.	informatyka	2020-04-23	100,00%	9 566
2020 Wszystko.pl sp. z o.o. (dawniej „Unitec” sp. z o.o.)	informatyka	2020-12-02	100,00%	1

3.6.2. Test na utratę wartości firmy

Grupa Comarch przeprowadziła na dzień 31 grudnia 2020 r. test na utratę wartości firmy związanej z nabyciem Comarch Software und Beratung AG, który nie wykazał utraty wartości firmy. Wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne została ustalona w oparciu o jego wartość użytkową, oszacowaną przy pomocy metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne związane z działalnością Comarch SuB bazują na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2020, budżecie Grupy Comarch SuB na rok 2021, prognozach na lata 2021-2025, na szacunkach dotyczących rozwoju rynku niemieckiego w kolejnych latach oraz na założeniu stałej stopy wzrostu 0,5% począwszy od roku 2025. Stopa dyskontowa zastosowana do oszacowania wartości bieżącej prognozowanych przepływów pieniężnych bazuje na średnim ważonym koszcie kapitału WACC. Poszczególne składniki WACC zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopie wolnej od ryzyka (rentowność bonów skarbowych), wartości współczynnika beta, danych o strukturze dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej premii za ryzyko. Zastosowany w modelu wyceny średnioważony koszt kapitału WACC wynosił 5,80%. Przeprowadzona została analiza wrażliwości testu na zmianę kluczowych parametrów i ich wpływu na wynik testu. Analiza wykazała, że spadek EBITDA w okresie objętym prognozą finansową o 20% lub wzrost WACC o 20% nie skutkuje koniecznością dokonania odpisu aktualizującego wartość firmy związaną z nabyciem Comarch Software und Beratung AG.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. Grupa Comarch przeprowadziła także testy na utratę wartości firmy związanej z nabyciem spółki Comarch Swiss (d. A-MEA Informatik AG), w oparciu o założenia

analogiczne do przyjętych na potrzeby opisanego powyżej testu dla Comarch Software und Beratung AG, który nie wykazał zaistnienia utraty wartości. Przeprowadzona została analiza wrażliwości testu na zmianę kluczowych parametrów i ich wpływu na wynik testu. Analiza wykazała, że spadek EBITDA w okresie objętym prognozą finansową o 20% lub wzrost WACC o 20% nie skutkuje koniecznością dokonania odpisu aktualizującego wartość firmy związaną z nabyciem Comarch Swiss AG.

Grupa Comarch traktuje segment IT obejmujący spółki Grupy Comarch przed przejęciem Grupy Comarch Software und Beratung jako jeden ośrodek wypracowujący środki pieniężne, w związku z czym nie alokuje wartości firmy w kwocie 3 284 tys. PLN powstałej w wyniku nabycia akcji spółek Comarch Kraków S.A., CDN Comarch S.A., Comarch Inc. oraz Comarch AG do poszczególnych spółek Grupy Comarch. Przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2020 r. test na utratę wartości firmy związanej z tym segmentem nie wykazał wystąpienia utraty wartości. Wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne została ustalona w oparciu o jego wartość godziwą. Zarząd jednostki dominującej dokonał oszacowania wartości godziwej ośrodka poprzez analizę średniego wskaźnika P/E dla spółek sektora IT notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i na tej podstawie ocenił szacunkową wartość rynkową segmentu IT w Grupie Comarch na dzień 31 grudnia 2020 r. Przyjęty do analizy średni wskaźnik P/E dla spółek sektora IT notowanych na GPW, prowadzących działalność o charakterze zbliżonym do Comarch S.A. i wchodzących w skład indeksu WIGtech wynosił 26,01. Nie był on korygowany dla potrzeb testu. Powyższe analizy nie wykazały, aby nastąpiła utrata wartości w odniesieniu do wartości firmy.

W związku z nabyciem w drugim kwartale 2020 roku przez Comarch S.A. 100% akcji spółki 2CSI CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. powstała wartość firmy w wysokości 5 039 tys. PLN. Powyższa kwota stanowi nadwyżkę przekazanego wynagrodzenia przez Comarch S.A. (9 566 tys. PLN) nad wartością godziwą zidentyfikowanych w ramach transakcji aktywów netto przejętej jednostki (4 527 tys. PLN), ustaloną na dzień 30 kwietnia 2020 r. Dane w zakresie przychodów i kosztów za okres V-XII 2020 tj. za okres po nabyciu Spółki zostały uwzględnione w wyniku skonsolidowanym Grupy. Wyniosły one odpowiednio: przychody 7 343 tys. PLN, koszty 8 602 tys. PLN, wynik – 1 259 tys. PLN. W okresie I-IV 2020 przychody Spółki wyniosły 2 880 tys. PLN, koszty 3 725 tys. PLN, wynik - 845 tys. PLN.

Wynik za ten okres był zaliczony do kapitałów ustalonych na dzień przejęcia. Przekazane wynagrodzenie obejmowało premię z tytułu kontroli zapłaconą w związku z przejęciem kontroli nad 2CSI, jak również kwoty związane z korzyściami z tytułu przewidywanych synergii, wzrostu przychodów, przyszłego rozwoju rynku, powiększenia portfela produktów i pozyskania wysokokwalifikowanych pracowników. Korzyści te nie zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, ponieważ nie było możliwe dokonanie wiarygodnej wyceny wynikających z nich przyszłych korzyści ekonomicznych. W ramach opisywanej transakcji Grupa Comarch przejęła również klientów i relacje z klientami 2CSI. Aktywa te nie zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, ponieważ nie było możliwe dokonanie wiarygodnej wyceny ich wartości. Na dzień 31 grudnia 2020 roku Grupa Comarch wykonała test na utratę wartości firmy związanej z przejęciem 2CSI poprzez określenie wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne przy pomocy metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne związane z działalnością 2CSI bazowały na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2020 oraz założeniach budżetowych na rok 2021, na szacunkach dotyczących rozwoju rynku francuskiego w kolejnych latach i opartych na nich prognozach na lata 2021-2026, a także na założeniu stałej stopy wzrostu 0,5% począwszy od roku 2026. Zastosowany w modelu wyceny średnioważony kosztu kapitału WACC wynosił 5,80%. Przeprowadzona została analiza wrażliwości testu na zmianę kluczowych parametrów i ich wpływu na wynik testu. Analiza wykazała, że spadek EBITDA w okresie objętym prognozą finansową o 20% lub wzrost WACC o 20% nie skutkuje koniecznością dokonania odpisu aktualizującego wartość firmy związaną z nabyciem 2CSI.

3.7. Pozostałe wartości niematerialne

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo wieczystego użytkowania	Koncesje, licencje i oprogramowanie	Inne	Ogółem
Stan na 31 grudnia 2018 r.					
Koszt (brutto)	3 259	40 588	187 725	40 493	272 065
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(3 115)	(1 369)	(172 357)	(35 777)	(212 618)
Wartość księgowa netto	144	39 219	15 368	4 716	59 447
Rok obrotowy 2019					
Wartość księgowa netto na początek roku	144	39 219	15 368	4 716	59 447
Zwiększenia	-	-	6 965	2 495	9 460
Zmniejszenia	-	(1 567)	(10)	(110)	(1 687)
Amortyzacja	(144)	(93)	(7 800)	(2 872)	(10 909)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2019 r.	-	37 559	14 523	4 229	56 311
Stan na 31 grudnia 2019 r.					
Koszt (brutto)	3 259	39 022	194 680	42 878	279 839
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(3 259)	(1 463)	(180 157)	(38 649)	(223 528)
Wartość księgowa netto	-	37 559	14 523	4 229	56 311
Rok obrotowy 2020					
Wartość księgowa netto na początek roku	-	37 559	14 523	4 229	56 311
Zwiększenia	-	-	3 703	6 925	10 628
Zmniejszenia	-	-	(11)	(544)	(555)
Amortyzacja	-	(93)	(7 356)	(3 407)	(10 856)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2020 r.	-	37 466	10 859	7 203	55 528
Stan na 31 grudnia 2020 r.					
Koszt (brutto)	3 259	39 022	198 372	49 259	289 912
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(3 259)	(1 556)	(187 513)	(42 056)	(234 384)
Wartość księgowa netto	-	37 466	10 859	7 203	55 528

Grupa Comarch ujęła bezpośrednio w kosztach (bez uprzedniego dokonywania aktywacji) koszty prac badawczo-rozwojowych w wysokości 1 064 tys. PLN.

I. Inne wartości niematerialne obejmują wycenę zaliczonych do wartości niematerialnych aktywów związanych z kartami zawodników w MKS Cracovia SSA w kwocie 6 881 tys. Wszystkie pozostałe pozycje wartości niematerialnych zostały nabyte.

Odpisy amortyzacyjne w rachunku zysków i strat zostały wykazane w pozycjach: kwota 10 305 tys. PLN (10 127 tys. PLN w 2019 roku) jest ujęta w koszcie wytworzenia, pozostała część wykazana jest

w kosztach ogólnego zarządu 465 tys. PLN (465 tys. PLN w 2019 roku) oraz w kosztach sprzedaży 86 tys. PLN (317 tys. PLN w 2019 roku).

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. PLN jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportową w tym MKS Cracovia SSA m. in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej
- umorzenie podatku od nieruchomości
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących jednostki dominującej jest amortyzowane przez określony czas użytkowania (założony od momentu nabycia okres użytkowania wynosi od 84 do 99 lat). Średnia stawka amortyzacyjna wynosi 1,2%.

II. Test na utratę wartości prawa wieczystego użytkowania gruntu na 31 grudnia 2020 r.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. dokonano analizy zmian cen nieruchomości gruntowych w Krakowie w 2020 roku. W oparciu o raport artykuły i raporty portali branżowych (m.in. Bankier.pl <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Ceny-transakcyjne-dzialek-budowlanych-IV-kw-2020-r-Raport-8079452.html>) stwierdzono, że średnie ceny nieruchomości gruntowych w Krakowie w 2020 r. dynamicznie wzrosły (o ponad 20% w porównaniu do 2019 roku) i pozostają znacznie wyższe niż w momencie nabycia prawa wieczystego użytkowania gruntów przez spółki Grupy Comarch. Na tej podstawie ustalono, iż w roku 2020 nie nastąpiła utrata wartości prawa wieczystego użytkowania gruntów posiadanych przez spółki Grupy Comarch.

3.8. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Stan na początek roku	2 486	2 834
zmiany z tytułu:		
- utworzenie, rozliczenie i zmiana charakteru na krótkoterminowe	(1 188)	(348)
Stan na koniec roku	1 298	2 486

3.9. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. Grupa Comarch nie posiada inwestycji w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2019 r.	1 520
Udzielenie pożyczki dla SoInteractive S.A.	300
Splata pożyczki przez SoInteractive S.A.	(1 250)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	570
Stan na 1 stycznia 2020 r.	570
Udzielenie pożyczki dla SoInteractive S.A.	-
Splata pożyczki przez SoInteractive S.A.	(570)
Stan na 31 grudnia 2020 r.	-

SoInteractive S.A. Stan na:	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
31 grudnia 2019 r.	Polska	748	1 010	42,98
31 grudnia 2020 r.	Polska	515	75	42,98

SoInteractive S.A.	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2019	Polska	3 129	1 978	42,98
12 miesięcy 2020	Polska	703	694	42,98

Metrum Capital S.A.* Stan na:	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
31 grudnia 2019 r.	Polska	9	25	64,29
31 grudnia 2020 r.	Polska	-	-	-

Metrum Capital S.A.*	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2019	Polska	-	(9)	64,29
12 miesięcy 2020	Polska	-	-	-

**) W dniu 18 czerwca 2020 r. spółka Metrum Capital S.A. została połączona z podmiotem spoza Grupy Comarch i przestała być spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.*

Wykazane na dzień 31 grudnia 2020 r. inwestycje w jednostkach stowarzyszonych obejmują:

- nabyte przez CCF FIZ i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A udziały i akcje w spółce SoInteractive S.A. stanowiące 42,98% akcji (27,37% w głosach na WZA spółki), wartość 0;

3.10. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	20 001	-
Razem	20 001	-

W dniu 31 grudnia 2020 r. na aktywa finansowe dostępne do sprzedaży składały się posiadane przez spółkę Comarch S.A. jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, nabyte przez spółkę w IV kwartale 2020 roku jako lokata wolnych środków pieniężnych. Wszystkie jednostki uczestnictwa nabyte przez spółkę dotyczą subfunduszy o niskim poziomie ryzyka, posiadających w swoich aktywach papiery dłużne emitowane przez rządy państw oraz przez przedsiębiorstwa, a także instrumenty rynku pieniężnego. Na dzień 31 grudnia 2021 r. ww. jednostki uczestnictwa zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość jednostek uczestnictwa w cenie nabycia wyniosła 20 000 tys. zł, a łączna wartość jednostek uczestnictwa według ich wyceny w dniu bilansowym wyniosła 20 001 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. zamierza zbyć posiadane na 31 grudnia 2020 r. aktywa finansowe dostępne do sprzedaży w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Po dacie bilansu

Spółka Comarch S.A. w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia 30 kwietnia 2021 r. dokonała zakupu nowych jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych za łączną kwotę 100 000 tys. zł. Wszystkie jednostki uczestnictwa nabyte przez Spółkę w tym okresie dotyczą subfunduszy o niskim poziomie ryzyka, posiadających w swoich aktywach papiery dłużne emitowane przez rządy państw oraz przez przedsiębiorstwa, a także instrumenty rynku pieniężnego. Na dzień 31 marca 2021 r. wycena posiadanych przez Comarch S.A. jednostek uczestnictwa w funduszach wynosiła 120 221 tys. PLN.

3.11. Pochodne instrumenty finansowe

a) Aktywa

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	2 716	7 662
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	-	-
	2 716	7 662
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>2 119</i>	<i>4 923</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>597</i>	<i>2 739</i>

b) Zobowiązania

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	5 958	-
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	3 501	2 909
	9 459	2 909
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>3 820</i>	-
<i>Część długoterminowa</i>	<i>5 639</i>	<i>2 909</i>

Grupa Comarch posiadała kontrakty terminowe typu *forward* zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut. Na dzień 31 grudnia 2020 r. ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów *forward* otwartych na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosła 73 400 tys. EUR, 11 100 tys. USD.

Spółka Comarch S.A. w dniu 9 lipca 2014 r. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w czerwcu 2006 roku w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 10 lat, tj. do dnia 29 lipca 2024 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi -288 tys. PLN.

W dniu 23 października 2015 r., spółka Comarch S.A. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 4 grudnia 2013 r. w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 8 lat, tj. do 30 listopada 2023 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi -254 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 r. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 29 lutego 2028 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi -1 719 tys. PLN.

W dniu 27 listopada 2017 r., spółka Bonus Development sp. z o.o. SK-A zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 29 czerwca 2015 r. w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na cały okres kredytowania, tj. do 31 maja 2030 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi -1 240 tys. PLN.

Po dacie bilansu

Grupa Comarch w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia 30 kwietnia 2021 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na sprzedaż 14 800 tys. EUR, 11 000 tys. USD, 100 000 tys. JPY, 3 200 tys. GBP oraz 3 000 tys. NZD. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 29 kwietnia 2021 r. wynosiła 74 900 tys. EUR, oraz 19 500 tys. USD, 100 000 tys. JPY, 3 200 tys. GBP oraz 3 000 tys. NZD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 44 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych. Wycena bilansowa kontraktów terminowych typu forward na dzień 31 marca 2021 r. wynosiła minus 9 200 tys. PLN, podczas gdy na 31 grudnia 2020 r. wynosiła minus 3 243 tys. PLN. Tak duża zmiana wartości wyceny bilansowej kontraktów terminowych typu forward w obrębie pierwszego kwartału 2021 roku była spowodowana znacznym osłabieniem się kursu PLN wobec głównych walut obcych.

3.12. Odroczonego podatek dochodowy

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Stan na początek okresu:	35 002	35 045
<i>Odniesione na wynik finansowy</i>	<i>35 002</i>	<i>35 045</i>
Zmiany aktywa z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach zagranicznych	1 043	-
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową w zagranicznych spółkach	(59)	(39)
utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach krajowych	397	82
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach krajowych	(615)	-
utworzenie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w SSE	8 384	9 958
rozwiązanie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w SSE	(9 958)	(11 162)
utworzenie aktywa z tytułu różnic przejściowych dotyczących kosztów (amortyzacja, koszty prac badawczych)	9 076	6 571
rozwiązanie aktywa z tytułu różnic przejściowych dotyczących kosztów (amortyzacja, koszty prac badawczych)	(7 406)	(5 453)

Stan na koniec okresu

Odniesione na wynik

35 864

35 002

35 864

35 002

Aktywa z tytułu podatku odroczonego

	Aktywo z tytułu straty podatkowej	Rezerwy na koszty, odpisy aktualizacyjne	Aktywo z tytułu ulgi podatkowej w podatku dochodowym (SSE)	Razem
Stan na 1 stycznia 2019 r.	4 717	19 166	11 162	35 045
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2019	43	1 118	(1 204)	(43)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	4 760	20 284	9 958	35 002
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>4 760</i>	<i>20 284</i>	<i>9 958</i>	<i>35 002</i>
Stan na 1 stycznia 2020 r.	4 760	20 284	9 958	35 002
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2020	766	1 670	(1 574)	862
Stan na 31 grudnia 2020 r.	5 526	21 954	8 384	35 864
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>5 526</i>	<i>21 954</i>	<i>8 384</i>	<i>35 864</i>

Aktywo od strat podatkowych zostało utworzone w kwotach możliwych do odzyskania, według obowiązujących przepisów podatkowych.

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31	31
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	48 725	43 625
Stan na początek okresu:		
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>odniesione na wynik finansowy</i>	<i>43 295</i>	<i>38 195</i>
Zmiany rezerw z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
utworzenie rezerwy z tytułu wyceny składników lokat CCF FIZ	20	451
utworzenie rezerwy z tytułu przejściowych różnic dotyczących kosztów amortyzacji, różnic kursowych i odsetek	4 185	7 073
rozwiązanie rezerwy z tytułu przejściowych różnic dotyczących kosztów amortyzacji, różnic kursowych i odsetek	(6 152)	(2 424)
Stan na koniec okresu	46 778	48 725
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>odniesione na wynik finansowy</i>	<i>41 348</i>	<i>43 295</i>

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości składników majątku CCF FIZ	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej Comarch SuB	Amortyzacja	Rezerwy (różnice kursowe, odsetki)	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej majątku MKS Cracovia SSA	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej A-MEA Informatik AG i ESAProjekt sp. z o.o.	Razem
Stan na 1 stycznia 2019 r.	22 323	-	-	15 872	5 430	-	43 625
<i>odniesionych na wynik</i>	22 323	-	-	15 872	-	-	38 195
<i>odniesione na kapitał</i>	-	-	-	-	5 430	-	5 430
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2019	451	-	-	4 649	-	-	5 100
Stan na 31 grudnia 2019 r.	22 774	-	-	20 521	5 430	-	48 725
<i>odniesionych na wynik</i>	22 774	-	-	20 521	-	-	43 295
<i>odniesione na kapitał</i>	-	-	-	-	5 430	-	5 430
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2020	20	-	-	(1 967)	-	-	(1 947)
Stan na 31 grudnia 2020 r.	22 794	-	-	18 554	5 430	-	46 778
<i>odniesionych na wynik</i>	22 794	-	-	18 554	-	-	41 348
<i>odniesione na kapitał</i>	-	-	-	-	5 430	-	5 430

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 r., aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2020 r. stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku została w całości wykorzystana, jej wartość na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi zero. Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego

w 2013 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE6 wynosi na dzień 31 grudnia 2020 r. 27 335 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 31 grudnia 2020 r. 22 809 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W 2020 roku Grupa Comarch dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2019 r. z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 7 406 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 9 076 tys. PLN, a także utworzenia aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 1 440 tys. PLN oraz rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 674 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł 2 436 tys. PLN.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tytułu działalności w SSE ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat, wybranych z okresu pięcioletniego (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie), po odrzuceniu dwóch wielkości skrajnych.

W 2020 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2019 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 9 958 tys. PLN oraz utworzenia nowego aktywa w kwocie 8 384 tys. PLN. Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie Comarch (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2020 roku zwiększenia rezerwy o kwotę 20 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 185 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 6 152 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto w 2020 roku wyniósł +1 947 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 2 809 tys. PLN.

W odniesieniu do spółek MKS Cracovia SSA i Comarch Healthcare S.A. mimo występowania straty podatkowej nie tworzono z tego tytułu aktywa na podatek odroczone ze względu na brak możliwości dokonania wiarygodnych szacunków co do możliwości wykorzystania istniejącej straty podatkowej z lat ubiegłych.

3.13. Zapasy

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Materiały i surowce	2 101	2 456
Produkcja w toku	74 814	75 944
Towary	10 437	11 702
Produkty gotowe	190	65
Zaliczki na towary	573	574
Razem	88 115	90 741

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 426 919 tys. PLN (12 miesięcy 2020), 407 538 tys. PLN (12 miesięcy 2019).

W 2020 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów i materiałów na kwotę 113 tys. PLN, utworzyła odpisy aktualizujące na wyroby gotowe na kwotę 11 tys. PLN. Grupa Comarch rozwiązała odpisy aktualizujące wartość towarów i materiałów na kwotę 204 tys. PLN utworzone w latach wcześniejszych.

3.14. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Należności handlowe netto	388 009	374 987
<i>Należności handlowe brutto</i>	457 257	447 083
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	(69 248)	(72 096)
Należności pozostałe	19 284	29 196
Rozliczenia międzyokresowe czynne	18 020	14 135
Pozostałe rozliczenia	-	110
Pożyczki	4 543	11 702
Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych netto	2	52
<i>Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych brutto</i>	2	52
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	-	-
Razem	429 858	430 182
<i>Część krótkoterminowa</i>	429 858	430 182

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa Comarch posiada dużą liczbę klientów. W 2020 roku Grupa Comarch ujęła odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych w kwocie 41 921 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 38 813 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.15. Kontrakty długoterminowe

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	106 186	62 583
przychody z niezakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	543 854	436 521
efekt rozliczenia zgodnie z MSSF 15 nie zakończonych kontraktów ujętych w okresie sprawozdawczym	(11 244)	50 052
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym	638 796	549 156

	Stan na 31 grudnia 2020	Stan na 31 grudnia 2019
Łączna kwota przyszłych przychodów wynikających z realizacji świadczeń w ramach podpisanych umów objętych wyceną	1 715 282	1 125 807

Z uwagi, iż Grupa Comarch stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom. Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac.

Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 31 grudnia 2019 r., a 31 grudnia 2020 r. prezentowana jest poniżej:

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte do dnia bilansowego - wg stopnia zawansowania prac	2 069 821	1 480 569
Wystawione faktury	(2 060 031)	(1 459 535)
Razem	9 790	21 034

	Należne przychody z tytułu kontraktów długo- terminowych	Zobowiązania z tytułu kontraktów długo- terminowych	Efekt rozliczenia netto
Wartość na 1 stycznia 2019 r.	134 800	(163 818)	(29 018)
Korekta okresu bieżącego (odwrócenie korekty z tytułu zastosowania MSSF 15)	(6 537)	25 184	18 647
Korekta okresu bieżącego	65 602	(34 197)	31 405
Wartość na 31 grudnia 2019 r.	193 865	(172 831)	21 034
Zmiana	59 065	(9 013)	50 052
Wartość na 1 stycznia 2020 r.	193 865	(172 831)	21 034
Korekta okresu bieżącego (odwrócenie korekty z tytułu zastosowania MSSF 15)	-	(3 493)	(3 493)
Korekta okresu bieżącego	(36 424)	28 673	(7 751)
Wartość na 31 grudnia 2020 r.	157 441	(147 651)	9 790
Zmiana	(36 424)	25 180	(11 244)

3.16. Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe w podziale na kategorie (wg MSSF 9) przedstawiają się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2020	Stan na 31 grudnia 2019
Aktywa finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (3.11)	2 716	7 662
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (nota 3.10)	20 001	-
Należności własne oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty	886 351	765 226
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania (3.4)	88 222	73 636
Razem	997 290	846 524
Zobowiązania finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (3.11)	9 459	2 909
Pozostałe zobowiązania finansowe (3.22)	5 249	4 009
Zobowiązania finansowe	379 369	379 577
Zobowiązania z tytułu leasingu (3.21)	94 287	74 731
Razem	488 364	461 226

W ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych wyróżnia się następujące klasy instrumentów:

	Stan na 31 grudnia 2020	Stan na 31 grudnia 2019
Należności własne oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty		
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.14)	2	52
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.14)	431 286	433 684
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	7 042	8 782
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.17)	448 021	322 708
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (nota 3.10)	20 001	-
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.11)	2 716	7 662
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania (3.4)	88 222	73 636
Razem	997 290	846 524
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.20)	156 936	182 809
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.24)	350	-
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.24)	215 778	191 770
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	6 305	4 998
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.10)	9 459	2 909
Zobowiązania z tytułu leasingu (3.21)	94 287	74 731
Pozostałe zobowiązania finansowe	5 249	4 009
Razem	488 364	461 226

Struktura walutowa aktywów i zobowiązań finansowych przedstawia się następująco:

	Aktywa finansowe		Zobowiązania finansowe	
	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Waluta - PLN	293 044	269 211	128 045	239 696
Waluta - EUR	400 178	399 716	322 594	191 898
Waluta - USD	90 838	68 806	8 333	5 214
Waluta - GBP	60 180	26 428	12 843	4 139
Waluta - UAH	852	1 219	451	169
Waluta - AED	5 568	4 416	1 612	623
Waluta - RUB	15 548	18 047	603	753
Waluta - CHF	39 340	17 953	2 662	5 427
Waluta - CAD	10 370	6 784	171	604
Waluta - BRL	14 625	12 514	6 036	5 700
Waluty - inne	66 747	21 430	5 014	7 003
Razem	997 290	846 524	488 364	461 226

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2019 r. przedstawiał się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych (3.14)	52	-	-	-	52
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe	433 035	645	1	3	433 684
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	6 053	2 729	-	-	8 782
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.17)	322 708	-	-	-	322 708
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (nota 3.10)	-	-	-	-	-
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.11)	4 923	2 012	727	-	7 662
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania (3.4)	1 673	6 907	15 863	49 193	73 636
Razem	768 444	12 293	16 591	49 196	846 524

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2020 r. przedstawiał się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych (3.14)	2	-	-	-	2
Należności od pozostałych jednostek – krótkoterminowe (3.14)	430 665	613	8	-	431 286
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	6 138	188	641	75	7 042
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.17)	448 021	-	-	-	448 021
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (nota 3.10)	20 001	-	-	-	20 001
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.11)	2 119	501	96	-	2 716
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania (3.4)	4 418	2 385	38 403	43 016	88 222
Razem	911 364	3 687	39 148	43 091	997 290

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2019 r. przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.20)	41 091	35 815	69 737	36 166	182 809
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	191 770	-	-	-	191 770
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	-	4 998	-	-	4 998
Pochodne instrumenty finansowe (3.11)	-	-	318	2 591	2 909
Zobowiązania z tytułu leasingu (3.21)	15 730	11 910	20 652	26 439	74 731
Pozostałe zobowiązania finansowe (3.24)	4 009	-	-	-	4 009
Razem	252 600	52 723	90 707	65 196	461 226

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2020 r. przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.20)	40 176	34 767	53 065	28 928	156 936
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (3.24)	294	56	-	-	350
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	215 474	304	-	-	215 778
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	-	257	5 685	363	6 305
Pochodne instrumenty finansowe (3.11)	3 820	1 473	1 208	2 958	9 459
Zobowiązania z tytułu leasingu (3.21)	19 142	14 484	25 554	35 107	94 287
Pozostałe zobowiązania finansowe (3.24)	5 249	-	-	-	5 249
Razem	284 155	51 341	85 512	67 356	488 364

Grupa Comarch stosuje następujące metody wyceny poszczególnych klas instrumentów finansowych:

Należności własne	Metoda wyceny
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.14)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.14)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.17)	według wartości godziwej przez wynik finansowy
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.14)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.14)	według skorygowanej ceny nabycia
Instrumenty pochodne (nota 3.11)	według wartości godziwej przez wynik finansowy
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (nota 3.10)	według wartości godziwej przez wynik finansowy
Zobowiązania finansowe	Metoda wyceny
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.20)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.24)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.24)	według skorygowanej ceny nabycia

Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania z tytułu leasingu (nota 3.21)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.20)	według skorygowanej ceny nabycia
Instrumenty pochodne (nota 3.11)	według wartości godziwej przez wynik finansowy

3.17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Środki pieniężne w kasie i w banku	441 831	316 307
Krótkoterminowe depozyty bankowe	6 190	6 394
Środki pieniężne ogółem	448 021	322 701
Należne odsetki od depozytów bankowych	-	7
Razem środki pieniężne i ekwiwalenty	448 021	322 708

Efektywna stopa procentowa krótkoterminowych depozytów bankowych wyniosła w 2020 roku dla złotego 0,66%, dla dolara amerykańskiego 0,38%, dla reala brazylijskiego 1,93%, dla peso argentyńskiego 19,8%, a dla dolara kanadyjskiego 1%. Przeciętny termin wymagalności depozytów wyniósł dla złotego 48 dni, dla dolara amerykańskiego 32 dni, dla reala brazylijskiego 36 dni, dla peso argentyńskiego 34 dni i dla dolara kanadyjskiego 32 dni. Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych w skład środków pieniężnych wchodziły środki pieniężne w kasie i depozyty. Kredyt w rachunku bieżącym jest ujmowany w działalności finansowej.

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania		
depozyty kaucyjne złożone przez spółki Grupy Comarch w związku z zawartymi umowami najmu oraz gwarancjami bankowymi	283	283
środki finansowe otrzymane na realizację projektów dofinansowywanych dotacją	141	481
środki na wyodrębnionym rachunku ZFŚS	1 004	553
środki na zabezpieczenie linii kredytowych	1 950	1 669
Razem	3 378	2 986

3.18. Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2019	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2019	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2020	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się:

- 864 800 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A,
- 75 200 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2,
- 91 041 akcji zwykłych na okaziciela serii J2,
- 73 953 akcji zwykłych na okaziciela serii K3,
- 7 759 akcji zwykłych na okaziciela serii L1.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu. Nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 r.,

b) zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,

c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania,

d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułomnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A. Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

3.18.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A. według stanu na dzień sporządzenia raportu

Wg stanu na dzień sporządzenia raportu:

- Janusz Filipiak posiadał 1 997 027 akcji (24,55% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 569 027 głosów na WZA, co stanowiło 36,82% wszystkich głosów na WZA;
- Elżbieta Filipiak posiadała 846 000 akcji (10,40% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 4 230 000 głosów na WZA, co stanowiło 27,96% wszystkich głosów na WZA;
- MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE S.A. posiadał 841 097 akcji (10,34% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 841 097 głosów na WZA, co stanowiło 5,56% wszystkich głosów na WZA,
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zarządzane przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadają łącznie 846 571 akcji Comarch SA (10,41% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 846 571 głosów na WZA Spółki (5,60%), w tym Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiada 843 071 akcji Comarch SA (10,37% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 843 071 głosów na WZA Spółki (5,57%).

3.18.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w 2020 roku

W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Dodatkowo Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

W dniu 19 grudnia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze (Zbigniew Rymarczyk) powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Powiadomienie dotyczyło transakcji nabycia w dniu 18 grudnia 2020 r. 462 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 186,00 PLN za 1 akcję, której wartość wyniosła 85 932 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-16-2020](#) z dnia 20 grudnia 2020 r.

3.18.3. Zmiany w stanie kapitału zakładowego po dacie bilansu

Nie wystąpiły.

3.19. Pozostałe kapitały

3.19.1. Kapitały akcjonariuszy Spółki dominującej

	Kapitał z tytułu zmiany struktury własnościowej	Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	Kapitał inwestycyjny i na pokrycie zobowiązań wobec budżetu	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	OGÓŁEM
Stan na 31 grudnia 2019 r.	(5 185)	25 140	745	84 446	37 895	143 041
Stan na 1 stycznia 2020 r.	(5 185)	25 140	745	84 446	37 895	143 041
Zmiana struktury własnościowej	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2020 r.	(5 185)	25 140	745	84 446	37 895	143 041

W dniu 24 czerwca 2020 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2019 - 31.12.2019. Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2019 – 31 grudnia 2019 zysk netto w kwocie 57 627 263,86 PLN zostanie podzielony w ten sposób, że:

1. część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 6 lipca 2020 r. (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda została wypłacona w dniu 16 lipca 2020 r.;
2. pozostała część zysku netto w kwocie 45 427 240,36 PLN zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

Zarząd Comarch S.A. do dnia publikacji niniejszego raportu nie podjął decyzji odnośnie propozycji podziału zysku za 2020 rok.

3.19.2. Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli

Stan na 1 stycznia 2019 r.	17 962
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy Comarch	-
Udział w wyniku MKS Cracovia SSA	678
Udział w wyniku CAMS AG	(6)
Różnice kursowe	(1)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	18 633
Stan na 1 stycznia 2020 r.	18 633
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy Comarch	-
Udział w wyniku MKS Cracovia SSA	29
Udział w wyniku CAMS AG	(167)
Różnice kursowe	13
Stan na 31 grudnia 2020 r.	18 508

Prezentujemy dane jednostki zależnej MKS Cracovia SSA. W pozostałych jednostkach zależnych udziały niekontrolujące są nieistotne.

Nazwa Spółki: MKS Cracovia SSA,

Główne miejsce prowadzenia działalności i kraj rejestracji jednostki: Polska

Proporcja udziałów własnościowych posiadanych przez udziały niekontrolujące: 33,89%,

Proporcja praw głosu posiadanych przez udziały niekontrolujące, jeżeli różni się od proporcji posiadanych udziałów własnościowych: 33,89%,

Wynik finansowy przypisany udziałom niekontrolującym jednostki zależnej w trakcie okresu sprawozdawczego: (138) tys. PLN.

Łączne udziały niekontrolujące jednostki zależnej na koniec okresu sprawozdawczego: 18 508 tys. PLN.

Skrócone informacje finansowe na temat jednostki zależnej Cracovia SSA

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych istotnej jednostki zależnej, która posiada udziały niekontrolujące. Wykazane kwoty poniżej stanowią kwoty ze sprawozdań finansowych jednostek sporządzonych zgodnie z MSSF (dostosowane przez Grupę Comarch):

MKS Cracovia SSA	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Aktywa obrotowe	13 361	22 206
Aktywa trwałe	88 894	55 574
Zobowiązania krótkoterminowe	20 825	16 400
Zobowiązania długoterminowe	26 714	6 751

MKS Cracovia SSA	Okres zakończony 31 grudnia 2020	Okres zakończony 31 grudnia 2019
Przychody	39 936	37 695
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	87	2 001
Zysk (strata) z działalności zaniechanej (po opodatkowaniu)	-	-
Zysk (strata) za rok obrotowy	87	2 001
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy	-	-
Całkowite dochody razem za rok obrotowy	87	2 001

3.20. Kredyty, pożyczki

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Długoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	115 617	136 880
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	1 143	4 838
	116 760	141 718
Krótkoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	34 723	36 386
Kredyty odnawialne	413	-
Pożyczki	5 040	4 705
	40 176	41 091
Kredyty, pożyczki ogółem	156 936	182 809

3.20.1. Nieodnawialne kredyty bankowe i pożyczki

Kredytobiorca / Przedmiot finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Zobowiązanie na dzień bilansowy				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. budynek biurowy SSE4 w Krakowie	BNP Paribas Bank Polska S.A.	44 000	PLN	2 309 (wobec 2 919 na 31 grudnia 2019)	EUR	10 655 (wobec 12 432 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	4 126	EUR	387 (wobec 902 ma 31 grudnia 2019)	EUR	1 784 (wobec 3 840 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. nieodnawialny kredyt obrotowy	Santander Bank Polska S.A. (dawniej Bank Zachodni WBK S.A.)	7 400	EUR	0 (wobec 953 na 31 grudnia 2019)	EUR	0 (wobec 4 057 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE6 w Krakowie	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	13 323	EUR	4 848 (wobec 6 507 na 31 grudnia 2019)	EUR	22 372 (wobec 27 711 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-11-2023	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz gwarancji rękojmi, oświadczenie o

										poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	13 333	EUR	11 340 (wobec 12 920 na dzień 31 grudnia 2019)	EUR	52 330 (wobec 55 018 na dzień 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-02-2028	29.02.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	DNB Bank Polska S.A.	2 531	EUR	1 050 (wobec 1 400 na dzień 31 grudnia 2019)	EUR	4 848 (wobec 5 961 na dzień 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	9 262	EUR	6 041 (wobec 6 680 na 31 grudnia 2019)	EUR	27 878 (wobec 28 448 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-05-2030	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, oświadczenie Bonus Development sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej z Comarch S.A., poręczenie Comarch S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji Comarch S.A.
Comarch S.A.S, Comarch S.A.	BNP Paribas Bank Polska S.A	8 000	EUR	3 600 (wobec 4 908 na 31 grudnia 2019)	EUR	16 613 (wobec 20 900 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości Comarch S.A. (Kraków, ul. prof. Michała Życzkowskiego 23, bud. SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku SSE4
Comarch S.A.	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	3 500	EUR	2 567 (wobec 3 499 na 31 grudnia 2019)	EUR	11 843 (wobec 14 899 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	23.08.2023	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	2 300	EUR	437	EUR	2 018	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.06.2025	oświadczenie o poddaniu się egzekucji

program modernizacyjny infrastruktury Comarch				(wobec 0 na 31 grudnia 2019)		(wobec 0 na 31 grudnia 2019)				
Comarch S.A.						2 142				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska sp. z o.o.	12 980	PLN			(wobec 4 850 na 31 grudnia 2019)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch Polska S.A.						1 274				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska sp. z o.o.	3 475	PLN			(wobec 2 144 na 31 grudnia 2019)	PLN	stałe	01.05.2022	poręczenie Comarch S.A.
Comarch S.A.						1 193				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska sp. z o.o.	3 139	PLN			(wobec 1 944 na 31 grudnia 2019)	PLN	stałe	01.05.2022	brak
Comarch S.A.						0				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska sp. z o.o.	1 814	PLN			(wobec 605 na 31 grudnia 2019)	PLN	stałe	01.05.2020	brak
Comarch S.A.						1 140				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska sp. z o.o.	1 825	PLN			(wobec 0 na 31 grudnia 2019)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch S.A.				0		0				
środek trwałe	PKO Leasing S.A.	5 000	EUR	(wobec 0 na 31 grudnia 2019)		(wobec 0 na 31 grudnia 2019)	PLN	EURIBOR1M + marża	29.02.2028	weksel in blanco, zastaw rejestrowy na Przedmiocie Finansowania, warunkowe (tj. do czasu ustanowienia zastawu rejestrowego) przewłaszczenie na zabezpieczenie Przedmiotu Finansowania, cesja z polisy ubezpieczeniowej Przedmiotu Finansowania
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. (2CSI)										
	CAISSE D'EPARGNE	30	EUR	24	EUR	79	PLN	stałe	05.02.2023	brak

finansowanie działalności						(wobec 0 na 31 grudnia 2019)				
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. (2CSI)	CAISSE D'EPARGNE	51	EUR	21	EUR	100	PLN	stałe	05.12.2021	brak
finansowanie działalności						(wobec 0 na 31 grudnia 2019)				
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. (2CSI)	HSBC	200	EUR	63	EUR	254	PLN	stałe	01.01.2022	poręczenie

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej. W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub wypłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów Grupy Comarch ryzykiem stopy procentowej dotyczy kredytów oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową. Grupa Comarch prowadzi optymalizację kosztów odsetkowych poprzez stały monitoring struktury stóp procentowych i odpowiednie dopasowanie bazowej stopy procentowej kredytu lub transakcje zabezpieczające IRS.

Obciążenie kredytów Grupy Comarch ryzykiem stopy procentowej

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy Comarch ryzykiem stopy	do 1 roku	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Stan na 31 grudnia 2019 r.				
Kredyty i pożyczki	41 091	105 552	36 166	182 809
Stan na 31 grudnia 2020 r.				
Kredyty i pożyczki	40 176	87 832	28 928	156 936

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Od 1 do 2 lat	34 767	35 815
Od 2 do 5 lat	53 065	69 737
Powyżej 5 lat	28 928	36 166
	116 760	141 718

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
W walucie polskiej	5 749	9 542
W EUR (równowartość w zł)	151 187	173 267
	156 936	182 809

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy:

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Kredyty bankowe	1,46%	1,53%
Pożyczki	2,44%	2,93%

3.20.2. Odnowialne kredyty bankowe

Kredytobiorca / Cel finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Zobowiązanie na dzień bilansowy				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. finansowanie bieżącej działalności	BNP Paribas Bank Polska S.A	20 000	PLN	0	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	17.12.2021	weksel in blanco
Comarch S.A. finansowanie bieżącej działalności	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	30 000	PLN	0	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2021	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. finansowanie bieżącej działalności	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	30 000	PLN	0	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	23.08.2021	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. finansowanie bieżącej działalności	CAISSE D'EPARGNE	200	EUR	89	EUR	413	PLN	EURIBOR + marża	31.03.2021	brak

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnowialne, w tym:	80 923	60 000
Wykorzystane na dzień bilansowy	413	-
Dostępne na dzień bilansowy	80 510	60 000

3.20.3. Zmiany w zakresie zobowiązań kredytowych i leasingowych

	BO 2020	Zmniejszenia	Zwiększenia	Efekt różnic kursowych	BZ 2020
Pożyczki i kredyty	182 809	45 506	4 696	14 937	156 936
Zobowiązania leasingowe	74 731	21 249	37 608	3 197	94 287
Razem	257 540	66 755	42 304	18 134	251 223

3.21. Zobowiązania z tytułu leasingu

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Leasing środków transportu i sprzętu IT	1 962	1 744
Najem	64 535	54 297
Użytkowanie wieczyste	27 790	18 690
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>19 142</i>	<i>15 730</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>75 145</i>	<i>59 001</i>
Razem	94 287	74 731

Wartość zobowiązań z tytułu leasingu wynika z wdrożenia MSSF 16 od 1 stycznia 2019 r. Wartość zobowiązań z tytułu leasingu na dzień 1 stycznia 2019 r. wyniosła 74 402 tys. PLN.

Struktura wiekowa zobowiązań z tytułu leasingu

	do 1 roku	2-5 lat	> 5 lat	Razem
Leasing środków transportu i sprzętu IT	1 096	866	0	1 962
Najem	18 149	38 956	7 430	64 535
Użytkowanie wieczyste	(103)	216	27 677	27 790
Zobowiązania z tytułu leasingu	19 142	40 038	35 107	94 287

3.22. Pozostałe zobowiązania finansowe

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Zobowiązania z tytułu dywidendy	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Zobowiązania z tytułu weksli	5 249	4 009
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>5 249</i>	<i>4 009</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Razem	5 249	4 009

Pozostałe zobowiązania finansowe dotyczą weksli w spółce Bonus Management Sp. z o.o. SK-A wystawionych 16 grudnia 2019 r. z terminem wykupu 16 grudnia 2020 r.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. pozostałe zobowiązania finansowe dotyczą weksli w spółce Bonus Management sp. z o.o. SK-A z terminem wykupu przypadającym w drugim kwartale 2021 roku oraz weksli w spółce Bonus Management sp. z o.o. II ACTIVIA SKA z terminem wykupu przypadającym w pierwszym kwartale 2021 roku.

3.23. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na nagrody pieniężne	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2019 r.	3 743	12 006	40 419	29 541	77 543	-	163 252
Zmiana:	975	2 069	(14 526)	3 556	25 082	-	17 156
- utworzenie rezerw	18 375	17 488	17 844	22 741	107 087	-	183 535
- wykorzystanie rezerw	(17 400)	(15 419)	(32 370)	(19 185)	(82 005)	-	(166 379)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	4 718	14 075	25 893	33 097	102 625	-	180 408
Część krótkoterminowa	4 718	14 075	25 893	33 097	102 625	-	180 408
Część długoterminowa	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 1 stycznia 2020 r.	4 718	14 075	25 893	33 097	102 625	-	180 408
Zmiana:	(1 379)	(530)	(13 585)	10 445	20 262	1 803	17 016
- utworzenie rezerw	14 662	16 982	2 620	32 159	113 023	1 803	181 249
- wykorzystanie rezerw	(16 041)	(17 512)	(16 205)	(21 714)	(92 761)	-	(164 233)
Stan na 31 grudnia 2020 r.	3 339	13 545	12 308	43 542	122 887	1 803	197 424
Część krótkoterminowa	3 339	13 545	12 308	43 542	122 887	-	195 621
Część długoterminowa	-	-	-	-	-	1 803	1 803

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy. Koszty okresu bieżącego dotyczą głównie rezerw utworzonych na koszty niezbędne do poniesienia w związku z działalnością bieżącą, z tytułu badania sprawozdań finansowych, kosztów archiwizacji i innych administracyjnych oraz rozliczeń z tytułu kart kredytowych. Rezerwy na koszty kontraktów dotyczą rozpoznania przewidywanych strat na kontraktach.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Długoterminowe	1 803	-
Krótkoterminowe	195 621	180 408

3.24. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Zobowiązania handlowe	51 094	60 205
Zaliczki otrzymane na poczet usług i dostaw	4 447	1 101
Zobowiązania handlowe i pozostałe wobec podmiotów powiązanych	350	-
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	77 266	61 801
Zobowiązania inwestycyjne	1 878	1 177
Przychody przyszłych okresów	39 934	29 034
Pozostałe zobowiązania	7 298	6 373
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	1 327	1 689
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	32 534	30 390
Razem	216 128	191 770

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.25. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2020 r. wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 91 066 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2019 r. ich wartość wynosiła 90 725 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 422 tys. EUR (tj. 1 949 tys. PLN), podczas gdy na dzień 31 grudnia 2019 r. ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 668 tys. PLN).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 74 tys. PLN), podczas gdy na dzień 31 grudnia 2019 r. ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch Swiss AG wynosiła 32 tys. CHF (tj. 135 tys. PLN), podczas gdy na dzień 31 grudnia 2019 r. ich wartość wynosiła 0 CHF (tj. 0 PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („*letter of comfort*”) dla spółek zależnych: Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, Comarch Malaysia SDN. BHD. bezterminowo, Comarch Healthcare S.A. bezterminowo oraz do 30 czerwca 2021 r., Comarch Middle East FZ-LLC bezterminowo, Comarch Japan KK bezterminowo, Comarch SAS bezterminowo.

Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy, kredyt w rachunku bieżącym)

	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019
Linie kredytowe*	245 504	239 273
	245 504	239 273

(*) zawierają linie kredytowe w rachunku bieżącym opisane w pkt [3.20](#).

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 26 262 tys. PLN, z czego kwota 1 831 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2020 r. W 2020 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi na kwotę 134 tys. PLN, natomiast rozwiązała rezerwy z tego tytułu na kwotę 9 424 tys. PLN.

Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 20 181 tys. PLN, z czego kwota 3 466 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2020 r. W 2020 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na roszczenia objęte sprawami spornymi nieobjętymi postępowaniami sądowymi na kwotę 370 tys. PLN, natomiast rozwiązała rezerwy z tego tytułu na kwotę 570 tys. PLN.

Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi, nieobjęte postępowaniami sądowymi.

W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi w 2020 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 6 774 tys. PLN.

W związku z prowadzonymi sprawami spornymi nieobjętymi postępowaniami sądowymi w 2020 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 3 392 tys. PLN.

3.26. Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży podane w niniejszej nocie zostały zaprezentowane wg lokalizacji rynków odmiennie niż w nocie 3.2, gdzie są zaprezentowane wg lokalizacji działalności.

3.26.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna

	12 miesięcy 2020	%	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%
Kraj (Polska)	637 943	41,5%	594 021	41,3%	632 372	46,2%
DACH	288 691	18,8%	279 899	19,5%	241 637	17,6%
Pozostałe kraje	610 119	39,7%	563 503	39,2%	495 610	36,2%
Razem	1 536 753	100,0%	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%

3.26.2. Struktura sprzedaży według odbiorców

	12 miesięcy 2020	%	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%
Telekomunikacja, Media, IT	302 588	19,7%	335 846	23,4%	316 416	23,1%
Finanse i Bankowość	259 151	16,9%	191 054	13,3%	204 532	14,9%
Handel i Usługi	237 137	15,4%	251 743	17,5%	202 406	14,8%
Przemysł & Utilities	179 019	11,6%	179 336	12,5%	138 344	10,1%
Sektor Publiczny	154 541	10,1%	130 352	9,1%	193 000	14,1%
MSP – Polska	206 169	13,4%	190 421	13,2%	160 874	11,7%
MSP - DACH	122 146	7,9%	100 411	7,0%	99 568	7,3%
Medycyna	40 820	2,7%	25 919	1,8%	27 351	2,0%

Pozostałe	35 182	2,3%	32 341	2,2%	27 128	2,0%
Razem	1 536 753	100,0%	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%

3.26.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)

	12 miesięcy 2020	%	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%
Usługi	1 175 323	76,5%	1 074 965	74,8%	992 627	72,4%
Oprogramowanie własne	259 952	16,9%	249 442	17,3%	207 271	15,1%
Oprogramowanie obce	18 219	1,2%	30 997	2,2%	24 041	1,8%
Wyroby gotowe	13 104	0,8%	11 676	0,8%	42 216	3,1%
Sprzęt komputerowy	18 597	1,2%	19 134	1,3%	55 728	4,1%
Usługi medyczne	12 452	0,8%	10 345	0,7%	11 705	0,9%
Pozostałe	39 106	2,6%	40 864	2,9%	36 031	2,6%
Razem	1 536 753	100,0%	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%

3.27. Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów

I/1 Koszty wg rodzaju	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	86 291	84 929
Koszty świadczeń pracowniczych	871 346	816 186
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	58 683	13 615
Zużycie surowców i materiałów pomocniczych	27 280	32 583
Usługi obce	178 683	199 675
Podatki i opłaty	12 061	13 094
Pozostałe koszty	41 230	50 830
Koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu i dystrybucji oraz koszty ogólnego zarządu, w tym:	1 275 574	1 210 912
- koszt wytworzenia	990 060	938 847
- koszty sprzedaży	143 874	145 545
- koszty ogólne	121 024	127 937
- różnice kursowe od zobowiązań	20 616	(1 417)
I/2 Koszt sprzedanych towarów i materiałów	74 489	77 654
I/3 Koszty realizacji prac w ramach projektów unijnych	1 064	1 614
I/4 Łączne koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu, ogólnego zarządu, towarów i materiałów oraz realizacji prac w ramach projektów unijnych	1 351 127	1 290 180

II. Koszty świadczeń pracowniczych	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Koszty wynagrodzeń	739 565	692 958
Koszty ubezpieczeń społecznych	119 826	109 393
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	1 827	1 832
Szkolenia	1 498	3 587
Koszty BHP	1 675	1 569
Pozostałe	6 955	6 847
Razem	871 346	816 186

3.28. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne i zyski	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Otrzymane odszkodowania komunikacyjne	59	115
Przedawnione zobowiązania	125	-
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności	38 813	21 108
Otrzymane kary umowne	200	-
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	5 126	8 304
Zwrot podatku VAT	351	195
Dotacje	4 370	-
Umorzenie zobowiązań	1 164	2 560
Inne	4 051	2 038
Razem	54 259	34 320

3.29. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne i straty	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Odpis aktualizujący wartość aktywów (utrata wartości)	108	84
Składki członkowskie	1 312	1 216
Darowizny	35	147
Strata ze zbycia i likwidacji aktywów trwałych	450	221
Odpis aktualizujący wartość należności	41 921	31 098
Odszkodowania	538	1
Inne	3 960	5 413
Razem	48 324	38 180

3.30. Koszty finansowe – netto

Pozostałe przychody operacyjne i zyski	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Koszty odsetek, w tym:	(4 158)	(4 737)

- odsetki od pożyczek i kredytów	(1 945)	(3 295)
- inne	(2 213)	(1 442)
Zyski z odsetek od lokat	464	352
Zyski/(straty) ze zbycia aktywów finansowych	373	5 290
Zyski/(straty) różnice kursowe netto (nota 3.32)	(10 550)	(2 816)
Wycena wartości godziwej instrumentów finansowych i inwestycji	(11 592)	2 994
Inne, w tym:	(1 844)	(2 097)
- pozostałe	(1 844)	(2 097)
Razem	(27 307)	(1 014)

3.31. Podatek dochodowy

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Podatek bieżący	46 571	31 707
Podatek odroczony	(2 810)	5 144
Razem	43 761	36 851

Podatek dochodowy od zysku brutto Grupy Comarch przed opodatkowaniem, różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą uzyskano by stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Zysk brutto skonsolidowany przed opodatkowaniem	164 254	142 369
Różnice pomiędzy zyskiem brutto a podstawą opodatkowania:		
- korekty konsolidacyjne	9 510	(2 372)
- wyłączenia strat spółek konsolidowanych	62 130	69 486
Suma zysków brutto jednostek konsolidowanych (nominalna podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym przy założeniu zgodności zysku bilansowego z podstawą opodatkowania)	235 894	209 483
Podatek wyliczony stawką nominalną od zysku brutto	48 899	43 177
Wielkość nominalnej stawki podatkowej	20,73%	20,61%
Trwałe i przejściowe różnice pomiędzy zyskiem brutto a rzeczywistą podstawą opodatkowania, w tym:	(14 728)	(65 701)
- wykorzystanie uprzednio rozpoznanych strat podatkowych	(4 246)	(2 428)
- różnice pomiędzy podstawą opodatkowania podatkiem a zyskiem brutto	40 102	(12 123)
- dochód zwolniony z tytułu prowadzenia działalności w SSE	(47 685)	(44 233)
- inne - dochody zwolnione	(2 899)	(6 917)

Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	221 166	143 782
<i>Podatek wyliczony według stawki podatkowej w Grupie Comarch</i>	46 571	31 707
Wielkość efektywnej stawki podatkowej	19,74%	15,14%

Władze podatkowe kraju jednostki dominującej mogą przeprowadzić kontrolę ksiąg rachunkowych i rozliczeń podatkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku, w którym złożono deklaracje podatkowe i obciążyć Grupę Comarch dodatkowym wymiarem podatku wraz z karami i odsetkami. W opinii Zarządu jednostki dominującej nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań z tego tytułu.

3.32. Zyski (straty) kursowe – netto

Różnice kursowe powiększające (koszty)/przychody w rachunku zysków i strat uwzględnione zostały w następujących pozycjach:

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Przychody ze sprzedaży	12781	(603)
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(20 616)	1 417
Koszty finansowe netto	(10 550)	(2 816)
Razem	(18 385)	(2 002)

3.33. Zysk na akcję

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Zysk netto za okres przypadający na akcjonariuszy Spółki	120 631	104 846
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	8 133 349	8 133 349
Zysk na akcję zwykłą (w zł)	14,83	12,89
Rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	8 133 349	8 133 349
Rozwodniony zysk na akcję zwykłą (w zł)	14,83	12,89

Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2020" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r., gdzie wagą jest ilość dni. Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2019" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., gdzie wagą jest ilość dni.

Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2020" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r., gdzie wagą jest ilość dni. Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2019" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia

2019 r. oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., gdzie wagą jest ilość dni.

3.34. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

3.34.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Przychody ze sprzedaży towarów		
SoInteractive S.A.	-	-
	-	-
Przychody ze sprzedaży usług		
SoInteractive S.A.	16	79
	16	79
	16	79

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- porównywalnej ceny rynkowej,
- metody koszt plus (marża przy towarach 2-3%, przy usługach 5%),
- marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40%).

3.34.2. Zakupy towarów i usług

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Zakupy towarów	-	
SoInteractive S.A.	-	73
	-	73
Zakupy usług		
SoInteractive S.A.		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	-	434
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	-	27
	-	461
Razem	-	534

Cenę usług i towarów negocjuje się zwykle z podmiotami powiązаныmi stosując jedna z wymienionych powyżej metod. W okresie objętym sprawozdaniem nie było żadnych istotnych transakcji z innymi niż wymienione powyżej podmiotami powiązаныmi.

3.34.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Należności od podmiotów powiązanych		
SoInteractive S.A.	2	52
	<u>2</u>	<u>52</u>
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		
SoInteractive S.A.	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>

3.34.4. Transakcje z podmiotami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązanymi osobowo

	12 miesięcy 2020	12 miesięcy 2019
Zakupy od podmiotów powiązanych osobowo	3 346	4 380
Sprzedaż do podmiotów powiązanych osobowo	1 736	1 578
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty powiązane osobowo	6 762	1 987
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom powiązanym osobowo	-	-
Zakupy od podmiotów stowarzyszonych	-	534
Sprzedaż do podmiotów stowarzyszonych	16	79
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty stowarzyszone	577	2 171
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom stowarzyszonym	-	300

3.35. Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących w 2020 i w 2019 roku

W 2020 roku wynagrodzenia członków zarządu Comarch S.A. wyniosły 28 504 773,15 PLN. Jednostki zależne i stowarzyszone wypłaciły w 2020 roku członkom Zarządu Comarch S.A. wynagrodzenia w wysokości 7 829 165,95 PLN. W 2019 roku wynagrodzenia członków zarządu Comarch S.A. wyniosły 23 921 425,14 PLN. Jednostki zależne i stowarzyszone wypłaciły w 2019 roku członkom Zarządu Comarch S.A. wynagrodzenia w wysokości 7 644 353,51.

Wynagrodzenia podane w niniejszej nocie obejmują wynagrodzenia rzeczywiście wypłacone w 2020 roku (w tym wynagrodzenia premiovne za okresy wcześniejsze, objęte rezerwami na dzień 31 grudnia 2019 r.). Wynagrodzenia nie obejmują niewypłaconych premii za rok 2020 (objętych rezerwami na dzień 31 grudnia 2020 r.).

W 2020 i 2019 roku nie było programów motywacyjnych lub premiovnych opartych na kapitale Comarch S.A.

ROK 2019 (w zł)

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wyplacone przez Comarch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	8 984 948,76	5 993 673,31	14 978 622,07
2	Marcin Dąbrowski	1 392 505,69	309 726,60	1 702 232,29
3	Paweł Prokop	264 161,76	374 796,76	638 958,52
4	Andrzej Przewięźlikowski	474 703,39	154 863,30	629 566,69
5	Zbigniew Rymarczyk	2 833 490,51	317 323,36	3 150 813,87
6	Konrad Tarański	651 941,06	331 510,12	983 451,18
7	Marcin Warwas	1 675 320,46	162 460,06	1 837 780,52
	Razem	16 277 071,63	7 644 353,51	23 921 425,14

L.p.	Rada Nadzorcza Comarch S.A.	Wyplacone przez Comarch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	240 000,00	1 034 125,50	1 274 125,50
2	Maciej Brzeziński	35 000,00	0,00	35 000,00
3	Andrzej Pach	30 000,00	0,00	30 000,00
4	Robert Bednarski	35 000,00	0,00	35 000,00
5	Danuta Drobniak	60 000,00	0,00	60 000,00
6	Łukasz Kalinowski	30 000,00	0,00	30 000,00
7	Joanna Krasodomska	30 075,00	0,00	30 075,00
8	Wojciech Kucharzyk	35 000,00	0,00	35 000,00
9	Anna Ławrynowicz	35 000,00	0,00	35 000,00
10	Anna Pruska	60 000,00	20 140,12	80 140,12
11	Tadeusz Włudyka	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	620 075,00	1 054 265,62	1 674 340,62

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 26 czerwca 2019 r., zostali powołani członkowie Rady Nadzorczej: Pani Elżbieta Filipiak na stanowisko Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Pan Andrzej Pach na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej oraz Pani Danuta Drobniak, Pan Łukasz Kalinowski, Pani Joanna Krasodomska, Pani Anna Pruska, Pan Tadeusz Włudyka zostali powołani do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej Comarch S.A.

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wyplacone z zysku netto Comarch S.A. w formie dywidendy
1	Janusz Filipiak	2 995 540,50
2	Marcin Dąbrowski	0,00
3	Paweł Prokop	45 225,00
4	Andrzej Przewięźlikowski	0,00
5	Zbigniew Rymarczyk	50 307,00
6	Konrad Tarański	15 912,00
7	Marcin Warwas	15 912,00
	Razem	3 122 896,50

ROK 2020 (w zł)

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wyplacone przez Comarch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	12 490 414,93	6 344 926,15	18 835 341,08
2	Marcin Dąbrowski*	69 154,50	322 139,40	391 293,90
3	Paweł Prokop	265 545,07	158 832,93	424 378,00
4	Andrzej Przewięźlikowski	595 942,71	161 069,70	757 012,41
5	Zbigniew Rymarczyk	3 265 361,88	329 772,33	3 595 134,21
6	Konrad Tarański	904 997,05	343 722,80	1 248 719,85
7	Marcin Warwas	3 084 191,06	168 702,63	3 252 893,69
	Razem	20 675 607,20	7 829 165,95	28 504 773,15

*) Z dniem 29 stycznia 2020 r. Marcin Dąbrowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch S.A. ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r.

L.p.	Rada Nadzorcza Comarch S.A.	Wyplacone przez Comarch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	240 000,00	1 075 569,77	1 315 569,77
2	Andrzej Pach	60 000,00	0,00	60 000,00
3	Danuta Drobniak	60 000,00	0,00	60 000,00
4	Łukasz Kalinowski	60 000,00	0,00	60 000,00
5	Joanna Krasodomska	61 770,91	0,00	61 770,91
6	Anna Pruska	60 468,10	21 721,57	82 189,67
7	Tadeusz Włudyka	61 041,92	0,00	61 041,92
	Razem	603 280,93	1 097 291,34	1 700 572,27

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wyplacone z zysku netto Comarch S.A. w formie dywidendy
1	Janusz Filipiak	2 995 540,50
2	Marcin Dąbrowski*	0,00
3	Paweł Prokop	45 225,00
4	Andrzej Przewięźlikowski	0,00
5	Zbigniew Rymarczyk	50 307,00
6	Konrad Tarański	15 912,00
7	Marcin Warwas	15 912,00
	Razem	3 122 896,50

*) Z dniem 29 stycznia 2020 r. Marcin Dąbrowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch S.A. ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r.

3.36. Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące

3.36.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A., na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

- Janusz Filipiak posiadał 1 997 027 akcji (24,55% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 569 027 głosów na WZA, co stanowiło 36,82% wszystkich głosów na WZA;
- Elżbieta Filipiak posiadała 846 000 akcji (10,4% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 4 230 000 głosów na WZA, co stanowiło 27,96% wszystkich głosów na WZA;
- MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE S.A. posiadał 841 097 akcji (10,34% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 841 097 głosów na WZA, co stanowiło 5,56% wszystkich głosów na WZA
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zarządzane przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadali łącznie 846 571 akcji Comarch SA (10,41% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 846 571 głosów na WZA Spółki, co stanowiło 5,60% wszystkich głosów na WZA, w tym Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadał 843 071 akcji (10,37% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 843 071 głosów na WZA, co stanowiło 5,57% wszystkich głosów na WZA.

3.36.2. Zmiany w stanie posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące Comarch S.A. w okresie od 1 marca 2021 r. do 30 kwietnia 2021 r.

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania raportu kwartalnego za cztery kwartały 2020 roku, tj. 1 marca 2021 r. oraz w dniu 30 kwietnia 2021 r., zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 1 marca 2021 r.		Stan na 30 kwietnia 2021 r.	
		Akcje	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	1 997 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	846 000	27,96	846 000	27,96
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 150	0,45	30 150	0,45
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	34 000	0,22	34 000	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

3.37. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

3.37.1. Aktywo i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W 2020 roku Grupa Comarch dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2019 r. z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 7 406 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 9 076 tys. PLN, a także utworzenia aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 1 440 tys. PLN oraz rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 674 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł 2 436 tys. PLN.

W 2020 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2019 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 9 958 tys. PLN oraz utworzenia nowego aktywa w kwocie 8 384 tys. PLN. Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie Comarch (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

Łączny wpływ zmian aktywa na wynik Grupy Comarch w 2020 roku wynosi +862 tys. PLN.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2020 roku zwiększenia rezerwy o kwotę 20 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 185 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 6 152 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto w 2020 roku wyniósł +1 947 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 2 809 tys. PLN.

3.37.2. Różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut

Dodatnie różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności na dzień 31 grudnia 2020 r. zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch w 2020 roku o 12 781 tys. PLN. Ujemne różnice kursowe zrealizowane oraz z wyceny bilansowej zobowiązań handlowych w 2020 roku zmniejszyły wynik operacyjny o 20 616 tys. PLN (podczas gdy różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2019 r. zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 814 tys. PLN).

Różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik netto Grupy Comarch o 10 550 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2019 roku zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 2 816 tys. PLN). Wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z aktywem na podatek odroczone od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Grupy Comarch o 10 174 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2019 roku zwiększyły wynik netto Grupy Comarch o 7 697 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za 2020 rok wyniósł -28 559 tys. PLN (podczas gdy w 2019 roku wyniósł +5 695 tys. PLN).

3.37.3. Utworzenie odpisów na należności wątpliwe

W 2020 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 41 921 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 38 813 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat. Szczegóły opisano w pkt [3.14](#).

3.37.4. Rezygnacja osoby zarządzającej

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r., że w dniu 29 stycznia 2020 r. Pan Marcin Dąbrowski, szef sektora telekomunikacyjnego, złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch SA, ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r.

3.37.5. Umowa zakupu akcji w spółce 2 CSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-6-2020](#) z dnia 23 kwietnia 2020 r. o podpisaniu w dniu 23 kwietnia 2020 r. umowy nabycia przez Comarch S.A. 100% akcji w spółce CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. z siedzibą w Cergy we Francji (zwanej dalej „2CSI”), dostarczającej rozwiązania i usługi informatyczne dla podmiotów medycznych na rynku francuskim. W ramach transakcji Comarch S.A. nabyła od dotychczasowych akcjonariuszy spółki 500 000 akcji 2CSI o wartości nominalnej 1 EUR każda. Akcje 2CSI zostały nabyte po cenie jednostkowej 4,20 EUR, tj. 19,09 PLN za akcję, a łączna wartość transakcji wynosiła 2 100 000 EUR, tj. 9 543 240 PLN (wg kursu euro z dnia publikacji raportu bieżącego).

3.37.6. Zawarcie umowy z jednym z klientów

W kwietniu 2020 roku została zawarta umowa z jednym z klientów, kończąca jedno z wieloletnich postępowań toczących się przed sądem.

Po zrealizowaniu postanowień umowy Grupa Comarch dokonała rozwiązania rezerwy w kwocie 5 294 tys. PLN, co zostało uwzględnione w sprawozdaniu finansowym za pierwszy kwartał 2020 roku, a wartość potencjalnych, łącznych roszczeń stron trzecich, w których Grupa Comarch była stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, spadła o 26 387 tys. PLN.

3.37.7. Umowa kredytu nieodnawialnego z CaixaBank, S.A. Oddział w Polsce

Zarząd Comarch S.A. poinformował w dniu 30 czerwca 2020 r. raportem bieżącym nr [RB-12-2020](#) o podpisaniu w dniu 30 czerwca 2020 r. przez Comarch S.A., umowy kredytu nieodnawialnego z bankiem CaixaBank, S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie (dalej: „Bank”) z przeznaczeniem na cele ogólnokorporacyjne. Wysokość kredytu wynosi 2 300 000,00 EUR, tj. 10 271 800,00 PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 30 czerwca 2025 r., oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu powinno nastąpić do dnia 30 czerwca 2021 r. Zabezpieczeniem kredytu są:

- a) pełnomocnictwo udzielone Bankowi przez Comarch S.A. do dysponowania środkami na rachunkach rozliczeniowych prowadzonych przez Bank;
- b) oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji do wysokości 150% kwoty kredytu.

3.37.8. Nabycie nieruchomości gruntowej

W dniu 12 sierpnia 2020 r. spółka Comarch Inc. nabyła niezabudowaną nieruchomość gruntową w Mesa w stanie Arizona w USA. Nabyty grunt o powierzchni 12 141 m² znajduje się na terenie Korytarza Technologicznego Elliot Road, w ramach którego funkcjonują największe przedsiębiorstwa wysokich technologii. Na pozyskanym gruncie powstanie nowoczesna serwerownia Comarch Data Center, w której spółka będzie świadczyła swoje usługi dla najbardziej wymagających klientów z USA i innych Państw Ameryki Płn. i Płd. Spółka planuje rozpoczęcie inwestycji w 2021 roku.

W 2020 roku spółka Bonus Management Sp. z o.o. SKA nabyła nieruchomość gruntową oraz 2 budynki usługowo-magazynowe o powierzchni 2 611 m² zlokalizowane w Zabierzowie o łącznej wartości 3 900 tys. PLN.

3.37.9. Podpisanie umowy na dostawę oprogramowania oraz świadczenie usług utrzymania systemów informatycznych dla VFNZ

W dniu 17 sierpnia 2020 r. Comarch S.A. podpisała umowę ramową z Vodafone New Zealand Limited. Przedmiotem Umowy jest dostarczenie i utrzymanie przez Comarch systemów IT na zasadach określonych w Umowie. Łączna wysokość wynagrodzenia należnego Comarch S.A. z tytułu realizacji przedmiotu Umowy będzie wynosić nie mniej niż 122 013 649,00 NZD (tj. 295 382 842,86 PLN) przez 10 lat po uruchomieniu systemów IT. Przewidywana data uruchomienia systemów to drugi kwartał 2022. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-13-2020](#) z dnia 17 sierpnia 2020 r.

3.38. Zdarzenia po dacie bilansu

3.38.1. Daty przekazywania raportów okresowych w 2021 roku

W dniu 7 stycznia 2021 r. raportem bieżącym nr [RB-1-2021](#) Zarząd Comarch S.A. określił następujące stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2021 roku:

Skonsolidowane raporty kwartalne zawierające skrócone skonsolidowane sprawozdania finansowe i skrócone jednostkowe sprawozdania finansowe:

- 1) IV kwartał 2020 w dniu 01.03.2021 r.
- 2) I kwartał 2021 w dniu 21.05.2021 r.
- 3) II kwartał 2021 – Zgodnie z zasadami § 79 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, Comarch S.A. nie będzie publikować raportu kwartalnego i skonsolidowanego raportu kwartalnego za II kwartał 2021 r.
- 4) III kwartał 2021 w dniu 17.11.2021 r.

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

- 1) Raport roczny za 2020 rok w dniu 30.04.2021 r.
- 2) Skonsolidowany raport roczny za 2020 rok w dniu 30.04.2021 r.
- 3) Skonsolidowany raport półroczny zawierający skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe za I półrocze 2021 roku w dniu 31.08.2021 r.

3.38.2. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Comarch S.A. w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia 30 kwietnia 2021 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na sprzedaż 14 800 tys. EUR, 11 000 tys. USD, 100 000 tys. JPY, 3 200 tys. GBP oraz 3 000 tys. NZD. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 29 kwietnia 2021 r. wynosiła 74 900 tys. EUR, oraz 19 500 tys. USD, 100 000 tys. JPY, 3 200 tys. GBP oraz 3 000 tys. NZD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 44 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych. Wycena bilansowa kontraktów terminowych typu forward na dzień 31 marca 2021 r. wynosiła minus 9 200 tys. PLN, podczas gdy na 31 grudnia 2020 r. wynosiła minus 3 243 tys. PLN. Tak duża zmiana wartości wyceny bilansowej kontraktów terminowych typu forward w obrębie pierwszego kwartału 2021 roku była spowodowana znacznym osłabieniem się kursu PLN wobec głównych walut obcych.

3.38.3. Transakcje zamiany stopy procentowej IRS

Nie wystąpiły.

3.39. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej

Nie wystąpiły istotne postępowania.

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 26 262 tys. PLN.

Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 20 181 tys. PLN.

3.40. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy Comarch jest utrzymanie bezpiecznej struktury zadłużenia Grupy Comarch oraz dotrzymanie wskaźników zadłużenia wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę Comarch. Grupa Comarch posiada możliwość zarządzania strukturą kapitałową w zależności od zmian warunków ekonomicznych poprzez np. zaciągnięcie lub spłatę kredytów, emisję nowych akcji, wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. W 2020 roku Grupa Comarch nie dokonywała zmian w celach i polityce zarządzania kapitałem.

Grupa Comarch dokonuje kwartalnego monitoringu stanu kapitałów analizując głównie wskaźnik wypłacalności, który jest obliczany jako iloraz wartości kapitału własnego i wartości aktywów ogółem.

	31 grudnia 2020 r.	31 grudnia 2019 r.
Kapitał własny	1 098 547	970 756
Aktywa ogółem	2 003 558	1 842 711
Wskaźnik wypłacalności	55,0%	53,0%

W trakcie roku 2020 wskaźnik wypłacalności osiągnął poziom zbliżony do ubiegłego roku. Utrzymywany jest on na bardzo bezpiecznym poziomie, zapewniającym Grupie Comarch potencjalną możliwość znacznego zwiększenia zadłużenia (pozyskania finansowania zewnętrznego) w przypadku wystąpienia takiej potrzeby.

W trakcie roku 2020 zostały dotrzymane wszystkie kowenanty wynikające z umów kredytowych zawartych przez spółki Grupy Comarch. Zarząd Spółki dominującej nie widzi ryzyka ich niedotrzymania w przyszłości.

30.04.2021 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/